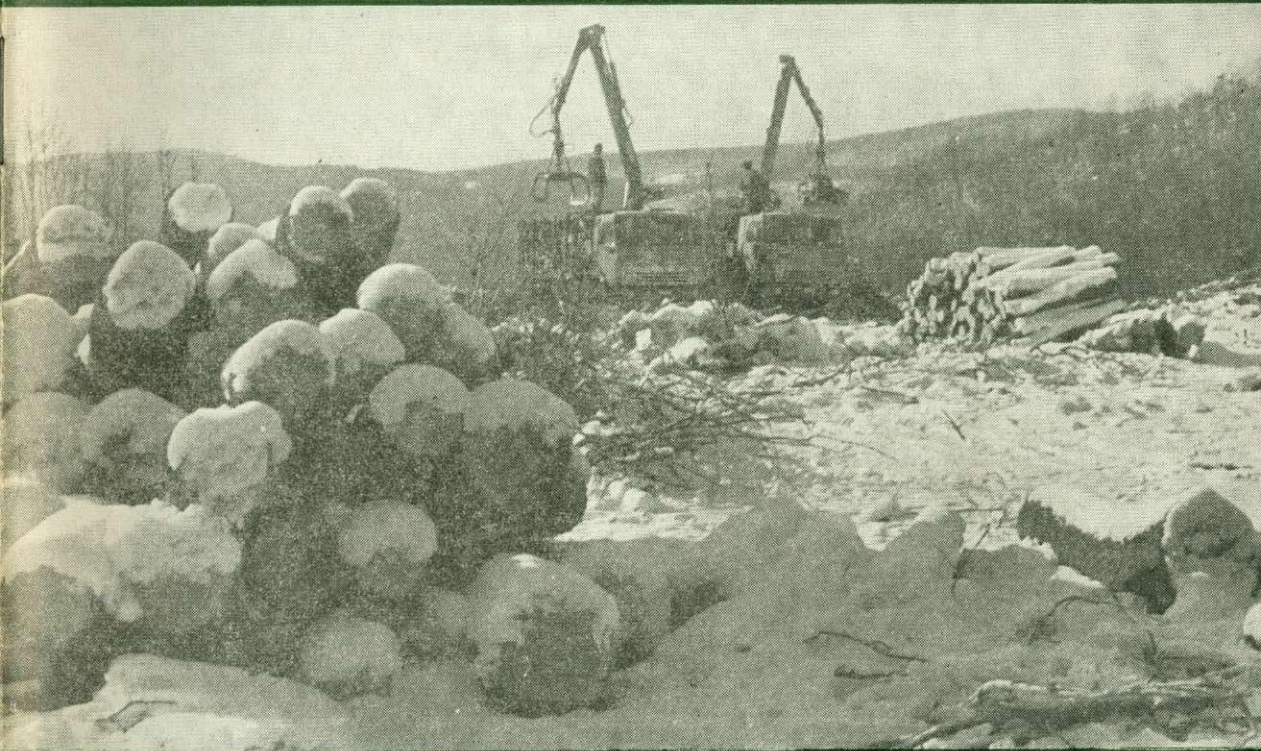

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 122. ÉVFOLYAMA

1987. JANUÁR * XXXVI. ÉVFOLYAM I. SZÁM

TARTALOM

<i>Dr. Solymos Rezső</i> : Jó egészséget erdők, emberek,	1
Sajtótájékoztató az erdők védelmében (<i>Jérôme René</i>)	5
<i>Krämer Antal</i> : Állománygazdálkodás és erdőfelújítás a Mecseki EFAG-ban	6
<i>Dr. Papp Tivadar</i> : Erdőgazdálkodás, erdőfelügyelet, erdőtervezés egysége	11
<i>Dr. Csesznák Elemér</i> : Az erdőművelés fejlődésének új iránya	15
<i>Dr. Rumpf János</i> : Az eszközhatékonyság javításának lehetőségei a fahasználatban	18
VIII. Országos termelészövetkezeti erdőgazdasági nap (<i>dr. Váradi Géza</i>)	24
<i>Szántó Gábor</i> : Az erdőfelügyelet és a termelészövetkezeti gazdálkodás Somogyban	27
Még idejében (<i>Molnár László</i>)	30
<i>Meng Chuande</i> : A kínai erdőgazdálkodás irányítási rendszerének reformkísérleteiről	31
<i>Dr. Luib Nándor</i> : Az erdőgazdaságok és a vízgazdálkodási társulatok közötti vitás kérdésekről	35
<i>Füttler Ottó</i> : Az észak-hansági erdők egészségi állapotáról	36
Türelmes erdők hazája: Libéria (<i>Solymos László</i>)	40
<i>Címkép</i> : Télen is folyamatos a fakitermelés-fanyagmozgatás a Bükkben (<i>Jérôme R. felvétele</i>)	
<i>A háttapon</i> : Tél a csákánydoroszlói parkerdőben (<i>dr. Solymos R. felvétele</i>)	

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Д-р Р. Шоймош</i> : Хорошего здоровья леса и люди!	1
<i>А. Крамер</i> : Хозяйствование лесными ресурсами и лесовосстановление в Мечекском леспромхозе	6
<i>Д-р А. Палп</i> : Единство лесного хозяйства, лесной охраны и лесного планирования	11
<i>Д-р Е. Чеснак</i> : Новые направления развития лесоводства	15
<i>Д-р Й. Румпф</i> : Возможности улучшения использования основных средств при лесозаготовительных работах	18
<i>Д-р Г. Варади</i> : V День колхозного лесного хозяйства	24
<i>Г. Санто</i> : Охрана леса и ведение лесного хозяйства в колхозных лесах в Шомодьской области	27
<i>Менг Чуанде</i> : Попытки реформы в системе управления лесным хозяйством в Китае	31
<i>О. Фиттлер</i> : Санитарное состояние лесов в Есак-Ханшаге	36
<i>Л. Шоймош</i> : Либерия-родина толерянтных лесов	40

CONTENTS

<i>Solymos, R.</i> : Woods and Folks, Good health for you,	1
<i>Krämer, A.</i> : Stand management and reproduction at the State Forest of Mecsek (Mecseki EFAG)	6
<i>Papp, A.</i> : A harmonized forest management, supervision and management planning	11
<i>Csesznák, E.</i> : New trend in the development of Sylviculture	15
<i>Rumpf, J.</i> : Potentialities in improving the productivity of devices in logging	18
<i>Várady, G.</i> : The 8th Day for Cooperative Forestry	24
<i>Szántó, G.</i> : The forest supervision and cooperative forestry at County Somogy	27
<i>Meng Chuande</i> : Attempts on reforming the control system of the Forest Management in China	31
<i>Füttler, O.</i> : About the health condition of Forests at the region of Észak-Hanság	36
<i>Solymos, L.</i> : The native land of patient forests: Liberia	40

AZ ERDŐ

Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: dr. Solymos Rezső. A szerkesztőség címe: Budapest V., Kossuth L. tér 11. Levélcím: 1860. Budapest, MÉM. EFH. Kiadja a Delta Szaklapkiadó Műszaki Szolgáltató Leányvállalat, 1442 Budapest VII., Garay u. 5. Telefon: 215-440. Felelős kiadó: dr. Varga György igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a hírlapkezelő hivataloknál és a Posta Hirlapelőfizetési és Lapellátási Irodáján (Budapest, József nádor tér 1. 1900), vagy átutalással a 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Egy szám ára 20.— Ft, előfizetés egy évre 240.— Ft. Külföldön terjeszti a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Kereskedelmi Vállalat (Budapest, Pf. 149. H-1389) és a MAGYAR MÉDIA (Budapest, Pf. 279. H-1392). Az évi előfizetés ára: 7 dollár.

Révai Nyomda Egri Gyáregység, Eger. 86 5169 Igazgató: Horváth Józsefné dr.

Index: 25 508

HU ISSN 0014—0031

*Eredményekben gazdag
és boldog 1987-es esztendőt kíván*

a szerkesztőbizottság

Jó egészséget erdők, emberek!

Dr. Solymos Rezső

*„Nem elég jóra vágyani:
a jót akarni kell!
És nem elég akarni:
de tenni, tenni kell!”*

(Váci Mihály)

Az új esztendő kezdetén, a hagyományos szokásokhoz híven, jó kívánságokkal köszöntik egymást az emberek. Az újságok és folyóiratok szerkesztői kiemelt helyen és betűszedéssel üdvözlnek az új év első lapszámának olvasóit. Mi is ezt tesszük. Az első cikk címében a jó egészséget külön hangsúlyozzuk, ezt nem csak újévkor, hanem úgyszólván az év minden napján megismételjük.

Talán még soha nem voltak annyira időszerűek az egészség megőrzését és fenntartását szorgalmazó törekvéseink, mint napjainkban. Az 1986. évben állami és társadalmi szervek értékelték hazánk lakosságának egészségi állapotát, intézkedtek a kedvezőtlen helyzet javítására és felhívták társadalmunkat az egészséges életmód követésére. Az erdészek figyelme az egészség szó elhangzásakor az erdők felé irányul, mert az utóbbi évek folyamán a különböző betegségek és a környezeti ártalmak miatt növekvő mértékben pusztulnak és szenvednek a fák.

A beteg erdő az ember egészségét sem képes a kívánt mértékben szolgálni, és megfelelni a sokoldalú és növekvő mértékű társadalmi igényeknek. Ezért kívánjuk mi erdeink jó egészségét az eddigieknél is eredményesebben szolgálni, amelynek állapotáról, megőrzéséről és helyreállításáról szeretnék jelen írásomban néhány gondolatot kiemelni. Az új esztendő kezdetén ismételten hangsúlyozzuk, hogy

ma kell cselekedni a holnap erdeiért,

mert az ember fennmaradása, egészségének javítása és nem utolsósorban szükségleteink kedvezőbb kielégítése egészséges erdők, tartamos erdőgazdálkodás nélkül nem lehetséges.

Erdeink „hagyományos” károsítói

Köztudott, hogy az erdők önszabályozó képessége alapvetően függ az ökológiai tényezők összhatásától. Nem új, hogy az emberi beavatkozás milyen kedvező vagy romboló hatással lehet aszerint, hogy a természet törvényeihez

Síparadicsom a budai erdőben

igazodva, avagy ezeket megsértve gazdákodik ezzel a természeti kincssel. A gazdasági fejlődés nyomán a társadalmi jólét rövidebb távlatú javítása érdekében az egész világon tapasztalható, hogy az erdők igénybevétele és kezelése nem felel meg mindig és mindenütt az alapvető biológiai követelményeknek. Ennek következtében gyakrabban lépnek fel a károsítók, amelyekről éppen azóta vannak részletesebb ismereteink, amióta a világ erdeiben rendszeres erdőgazdálkodás folyik.

A különböző növényi és állati károsítók és az ember az egyik oldalon, az időjárási és az egyéb természeti tényezők (tűz) a másik oldalon, alkotja a károsítók ismert együttesét. Leküzdésük az erdővédelem régóta ismert módszereivel a megfelelő erdőművelési eljárások alkalmazása útján, megoldható. Gyakorlatilag tehát

az erdőgazdálkodás szakszerű teljesítéséről van szó,

amely az erdészet területén dolgozók kötelessége volt mindenkor és az marad a jövőben is. Szakmai kötelezettségeink ide vonatkozó tennivalói közül kiemelem:

- az erdészeti ökológiai tényezők kedvező szinten tartását, megóvását és a követelmények szerinti hasznosítását;
- a termőhelyi viszonyoknak megfelelő fafajmegválasztást;
- a faállomány-szerkezeti belső és külső tényezők céltudatos szabályozását (elegyarány, állékonyság, törzsszám és növőtér stb.);
- a károsítók elszaporodási feltételeinek kiküszöbölését (száradék, beteg fák, kéreg stb. eltávolítása);
- a károsítók leküzdéséhez és a kár megszüntetéséhez szükséges biológiai, technikai és pénzügyi előfeltételek megteremtését.

A természet szeretetére nevel az erdei tábor (Jérôme R. felvételei)

A felsoroltak elhagyása vagy nem teljesítése miatt gyakori a fák és facsoportok, vagy nagyobb erdőállományok pusztulása. Ennek a felelőssége minket illet, az új esztendőben nem mentünk vagy menthetünk fel ez alól egyetlen erdészt sem. Ez mindenekelőtt a mi dolgunk és feladatunk.

Az újszerű erdőpusztulás

Az erdők egészségét a hagyományos veszélyeken túl több esztendeje újszerű károsítók, összefoglaló névvel illetve a kedvezőtlen környezeti hatások, ártalmak rombolják. Az erdővédelemben jól ismert a károsítók együttes hatása, az elsődleges és a másodlagos károsítók kialakulása és a kárláncolódás súlyos mértéket öltő folyamata. Az újszerű erdőpusztulás okaként valamilyen állami több kórokozót jelöl meg. Minden bizonnyal eljuthat a kutatás arra a végkövetkeztetésre, amely szerint a kedvezőtlen környezeti tényezők összehatása, szinergizmusa okozza a fáknak azt a stresszhatást, amelyet vagy számottevő növedékveszteség vagy a teljes fapusztulás követ. Az ultrarövid rádióhullámok sokaságától, az ammóniumhatáson át, a vírusokig, a mérgező nehézfémeknek a talajban való koncentrációjától a légkör ózontartalmának a megnövekedéséig sokféle kutatási eredmény született, amely együttesen figyelmeztet a megnövekedett környezeti ártalmakra, erdeink veszélyeztetettségére.

Az erdők egészségi állapota

Kontinensünk legtöbb országában már a jelen évtized kezdetén hozzáfogtak az erdők egészségi állapotának a felméréséhez. Egyes országok már az ismételt felvételek eredményeként a károsítás folyamatáról is hírt adnak. Valamennyi európai állam erdeinek egészségi állapotáról még nincsenek pontos

adatok. Ettől függetlenül, az egyes országokban közölt számok súlyos figyelmeztetést jelentenek és azt a követelményt támasztják az európai országokkal szemben, hogy a káros környezeti (légköri) hatásokat erőteljesen csökkentsék, mert az erdők egészsége súlyos veszélyben van.

Az európai erdőpusztulás riasztó híreivel együtt jelentek meg nálunk is a szokatlan fabetegségek. Valójában az északi hegyvidék kocsánytalan tölgyeseinek állapota hívta fel nálunk is a figyelmet arra, hogy az erdővédelem feladatai újszerű gondokkal bővülnek. Nem szokatlan az, ha a lombos fafajok a természetes kiválasztódás folyamán, sűrű állás esetén, tömegesen pusztulnak (természetes mortalitás). A különleges ez esetben a kimagasló és az uralkodó fáknak, a legéletképesebbnek vélt egyedeknek az elhalása volt. Mintegy 6—8 éven át több mint 1 millió m³ fát kellett ezért kitermelni.

A tölgypusztulás nyomán országos becslés és kárfelmérés indult meg 1982—1983-ban, amely különböző módszerekkel azóta is folyamatban van. A károk mérséklésére az érintett erdőgazdálkodók számottevő támogatást kaptak. A károk helyreállítására országos irányelveket adtunk ki és széles körű kutatás indult, bekapcsolódva a nemzetközi felmérő és információs rendszerbe, amelyet a FAO kezdeményezett. Erdeink jelenlegi egészségi helyzete nem kedvező annak ellenére, hogy az egészség romlásának folyamata lelassult és erdeink általában egészségesebbek az európai, főleg a nyugat-európai erdőknél.

Az erdővédelem komplex programja

A kialakult helyzet és az erdők egészségét veszélyeztető jelenségek miatt szükségessé vált az erdővédelem átfogó programjának a kidolgozása. Az MTA és az OEE-bizottságok és -szakosztályok közreműködésével, az ERSZ, az EFE és az ERTI hatékony részvételével elkészült ez a program, amelynek lényege vázlatosan a következő:

1. Erdeink egészségi állapotát folyamatosan értékelni kell az éves erdőtervezés (ERSZ), továbbá állandó megfigyelő- és mérőhálózat (ERSZ, ERTI), valamint a gazdálkodók és az erdőfelügyelőségek jelentései alapján.
2. A károkozók előrejelzése, megállapítása és a védekezés technológiájának a meghatározása a kutatóhelyek (ERTI) feladata.
3. A védekezést a gazdálkodó köteles elvégezni, a kórokozó és a kár jellegétől, valamint mértékétől függő állami támogatás mellett.
4. Az ellenőrzés, továbbá a koordináció feladatát az erdőfelügyelőségek látják el.
5. Az erdővédelmi kutatás és oktatás fejlesztése a komplex rendszerben kiemelt feladat.

Erdeink tisztasága

Régi közmondásunk szerint: „a tisztaság fél egészség”. Ezt az igazságot egyre kevésbé tükrözik a hulladékkal és helyenként szeméttömegekkel borított erdőterületek. A gondozott, rendben tartott, jól ápolt erdő képe nem mindig jellemzi erdeinket. „Házunk tájának” rendje az erdők jó egészségi állapotának is az előfeltétele. Itt kell a száradékot, a fahulladékot, a törzssérüléseket és egyéb, technológiai hibákat is felsorolni.

A jól gondozott erdő, a higiénikus körülmények megteremtése kiemelt és nem csak újesztendei feladat!

Egészséges erdők — egészséges emberek

Végül a felvázolt helyzet és az intézkedések ismeretében, a bevezető gondolatokra kell visszatérnünk. Az ember egészsége egyre romlik, helyreállítá-

sában nélkülözhetetlen szerepe van a jó levegőt, tiszta vizet, felüdülést és nyugalmat adó erdőknek. Csakhogy a betegnek nem tud gyógyulást nyújtani az erdő, ha maga is beteg. Erdészeti és társadalmi, hazai és nemzetközi érdek tehát az erdők egészségének megóvása, stabilitásának fenntartása és fejlesztése. Az erdészet feladata a szakmai követelményeket kielégítő erdőgazdálkodás, amely elsőrendű céljának tekinti az egészséges erdők fenntartását. A társadalom, a nemzetközi összefogás feladata a káros környezeti hatások gyors és radikális mérséklése, a védekezés előfeltételének a megteremtése. Ha az erdész tisztességgel megfelel hivatásbéli kötelezettségeinek, ha a társadalom tetteivel áll az erdők védelme mellé, akkor minden bizonnyal lesz foganatja a címben megfogalmazott újívi jókívánságoknak:

„jó egészséget erdők, emberek!”

SAJTÓTÁJÉKOZTATÓ „AZ ERDŐK VÉDELMEBEN”

Az OKTH 1986. november 10-én „erdeink állapota, különös tekintettel a környezetet terhelő káros folyamatokra” témában az érintett tárcákkal közösen sajtótájékoztatót tartott.

A sajtótájékoztatót dr. Misley Károly, az OKTH koordinációs főosztályának helyettes vezetője egyben előadóként vezette. Az írásban kiadott, de szóban is elmondott tájékoztatása vázolta erdeinknek — szakmánkbüliek által általánosan ismert — helyzetét, majd részletesen foglalkozott az OKTT-nek 1985. május 14-én kelt 3/1985. sz. határozatával, amely előírta, hogy „az érintett főhatóságok az erdők egészségi állapotában kedvezőtlen változásokat okozó szennyezések és káros hatások mérséklésére intézkedési tervet dolgozzanak ki. Az 1986. szeptember 26-án véglegesített intézkedési terv előírja, hogy erdővédelmi mérő- és megfigyelőrendszert kell kialakítani. Előírta továbbá, hogy

- az erdők egészségi állapotának megfigyelésére ki kell építeni a nagyterületű erdőleltár hálózatot, és az adatokat évente fel kell venni, ki kell értékelni,
- az erdőre ható káros tényezők megfigyelésére komplex ökológiai mintaterületeket kell kialakítani, a környezeti hatások vizsgálata a Környezetvédelmi Információs Rendszer keretében működik.”

A kapott tájékoztatás szerint az intézkedési terv részletben kitér az erdei vadkárok csökkentésének kérdésére is és konkrétan előírja, hogy „1986-ban valamennyi vadászterületen felülvizsgálják a vadgazdálkodási üzemtervek érvényesülését, az üzemterv szerinti gazdálkodást. A vizsgálatok eredményétől függően teszik meg a szükséges intézkedést.”

A tájékoztatásnak az érintett tárcák képviselői által történt kiegészítése után kapott kérésre lehetőséget megragadva — meggyőződésem szerint a szak nagy egésze nevében is — örömmel üdvözöltem a vadkár ügyében elhangzottakat és három kérdést tettem fel:

1. Mikorra várható az üzemtervszerű vadgazdálkodás 1986-os felülvizsgálatának az eredménye?
2. Igényt tart-e a hivatal a vizsgálati eredmény társadalmi ellenőrzésére, és milyen formában?
3. A „szükséges intézkedés” jelenti-e többek között a vadtiltást környezeti ártalomnak minősíteni és ennek megfelelően bírságot?

A sajtótájékoztató vezetője a teljes kérdéscsomagot illetékeségből a MÉM képviselőjének kívánta átadni. Ezt a 1. tekintetében elfogadtam — a kapott válasz rövid volt: „1987-ben”. A másik kettőt ismételtelen az OKTH felé intéztem. Az onnan kapott válasz szerint a felülvizsgálatot a MÉM intézi, az ő dolga, hogy milyen ellenőrzésre tart igényt, a környezetkárosítás minősítése, illetve az azzal kapcsolatosan érvényesíthető bírságot pedig jogszabállyal tételesen meghatározott, ebben a vadtiltás nem szerepel.

Az OKTH idézett határozata és a válaszban kifejtett állásfoglalás közötti ellentmondást tovább feszegetni már csak akadémikuskodást jelentett volna, de az OKTH álláspontja erősen felülvizsgálandó volna.

Jérôme René

ÁLLOMÁNYGAZDÁLKODÁS ÉS ERDŐFELÚJÍTÁS A MECSEKI EFAG-BAN

KRÄMER ANTAL

A kidolgozott — közel két évtized számadataival reprezentált — állománygazdálkodási és erdőfelújítási eredményeink arról tanúskodnak, hogy a Mecseki EFAG e számadatokból objektívan követhető mértékben hozzájárult az ország erdővagyonának bővített újratemeléséhez.

A Mecseki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság a „II. Dél-dunántúli erdőgazdasági tájcsoport”-ban, a 29—33. erdőgazdasági tájakban levő, mintegy 60 000 ha állami erdőterületen folytatja gazdálkodási tevékenységét.

Gazdálkodási körülmények

Termőhelyi jellemzők

A geológiai viszonyokban uralkodó alapközetek a jura kori mészkő, a permii homokkő, a lösz és a folyami öntéshomok. A klímára alapvetően a szubmediterrán hatás a jellemző. Az átlagos évi csapadék mennyisége 600—700 mm, míg az átlagos évi középhőmérséklet 10—11 °C között változik. Tengerszint feletti magassága a 100—680 m közé esik. A genetikai talajtípusok között megtaláljuk a váztalajokat, a barna és fekete rendzinát, az állományviszonyok szempontjából meghatározó szerepet azonban a barnaföld és az agyagbemosódásos barna erdőtalaj tölti be.

Faállományviszonyok

A természetes erdőtípusok közül a pangó víz borította kőrises éger láperdőtől a molyhos tölgy—virágos kőrís karszt bokorerdőkig, az erdőtípusok széles skálája megtalálható. Az adott termőhelyviszonyok mellett kialakult állományok fafaj elegyaránya és korosztálymegoszlása:

Fafaj %	KST	KT	CS	B	Gy	MK	A	EK	EL	NY	FE	Össz.
	13,4	20,5	12,4	12,8	15,7	3,0	7,4	0,9	6,5	2,1	5,3	100,0
Korosztály	1—10	11—20	21—30	31—40	41—60	61—80	81—100	100 év felett				
Terület %	10,9	10,3	12,3	10,7	21,2	18,1	13,4	3,1				
Fatömeg %	0,6	3,7	8,2	9,0	23,1	25,6	23,9	5,9				

E változó flórában, heterogén erdőtípusok és adott állományviszonyok mellett kell a természetszerű erdőgazdálkodás mindennapi kritériumait teljesíteni. Gazdálkodási gyakorlatunkban a legfőbb célkitűzésünk az erdővagyon bővített újratemelése. Ezen belül:

- az értékes véghasználati T-, B-állományok fatömegének tartalékolása;
- az erdőfelújítások során a legnagyobb értéket képviselő T fafaj elegyarányának növelése;
- a sarjeredetű állományok csökkentése;
- az erdők szerkezetének átalakítása;
- az erdőfelújítási hátralékok csökkentése;
- a biotikus és abiotikus károk mérséklése.

A fentiekben megfogalmazott állománygazdálkodási célkitűzéseink gyakorlati valóságtartalmát évről évre figyelemmel kísértük. Így az e téren az elmúlt három ötéves tervben (IV—V—VI.) elért eredményeink a következőkben foglalhatók össze.

Állománygazdálkodás

A korábbi elegyarány-táblázatból láthattuk, hogy a T, Cs, B fő fajok adják az elegyarány 59,1⁰/₀-át és ezért indokolt az elemzések során ezekkel külön is foglalkozni.

Véghasználat

Az 1971—85. évi erdőtervi véghasználati lehetőségeink és azok teljesítése az 1. táblázat szerint alakult. A táblázatból megállapítható, hogy a 15 év alatt 311 Em³ véghasználati fatömeget nem termeltünk ki. Ez több mint a gazdaság egy egész éves véghasználati előírása, az időszak véghasználati lehetőségeinek 8⁰/₀-a. Ez a fatömeg elviekben akkumulálódott. A sajátos erdőtervezési és hozamszabályozási gyakorlat miatt ez sajnos az új erdőtervekben nem jelentkezik.

Megállapítható továbbá, hogy a korábban megfogalmazott célkitűzéseinknek megfelelően az értékes T fafajból 71 Em³, a B-ből 31 Em³ az időszakokra eső véghasználati megtakarításunk, ugyanakkor az értéktelen Cs fafajból 90 Em³-rel több került kitermelésre. A véghasználati megtakarítás tehát az értékes fajokban (T, B) jelentős.

Véghasználat erdőtervi előírása és a teljesítés

1. táblázat

	1971—1975		1976—1980		1981—1985		Összesen	
	előírás	teljesítés	előírás	teljesítés	előírás	teljesítés	előírás	teljesítés
			e	z	e	r	m ³	
Vh. összesen	1155	1004	1344	1256	1384	1312	3883	3572
ebből T	345	318	430	424	453	415	1228	1157
Cs	226	232	253	306	268	299	747	837
B	134	129	174	157	183	173	491	459

Nevelővágások erdőtervi előírása és a teljesítés

2. táblázat

	1976—1980		1981—1985		Összesen	
	előírás	teljesítés	előírás	teljesítés	előírás	teljesítés
			e	z	e	r
Tisztítás	4005	4691	3825	4073	7830	8764
Törzskiválasztó gyérités	4270	3926	4785	4738	9055	8664
Növedékfokozó gyérités	2300	2047	2215	2340	4515	4387

Nevelővágások

A 2. táblázatból látható, hogy a gazdaság 1976—1985. évek között 934 ha-ral több tisztítást hajtott végre az erdőtervi előírásnál (12⁰/₀) és 391 ha-ral kevesebb törzskiválasztó gyéritést. Ez utóbbi elmaradás látszólagos, mivel a végrehajtás során tisztításként kerültek elszámolásra az olyan erdőrészek, ahol azt a kor és állományviszonyok indokoltá tették. Összességében a két, az állományok jövője szempontjából meghatározó nevelővágásban az erdőtervi előírásnál 543 ha-ral több került végrehajtásra, mivel e munkák elvégzését indokoltnak tartottuk.

A növedékfokozó gyéritésben minimális (128 ha) elmaradás mutatkozik, ami abból adódik, hogy ezeknek a véghasználati kor előtt levő idős erdőrészeknek utolsó gyéritését nem tartottuk szükségesnek elvégezni.

Befejezett erdősitések

A következőkben vizsgáljuk a befejezett erdőfelújítások fajösszetételének és eredetének alakulását, 1968—1985-ig (17 év), összehasonlítva a véghasználatok során kitermelt állományok hasonló jellemzőivel, azaz hogy elődeink 100—120 éves munkájának gyümölcsét miként örökítettük át az utóbbi, közel két évtizedben. A szemléltető adatokat a 3. táblázat tartalmazza. A táblázatból a következők állapíthatók meg:

1. Sarjeredetből mageredetűre alakítottunk át 694 ha T, 111 ha B, 334 ha Cs, 343 ha EKL, 210 ha ELL erdőt.
2. 157 ha-ral nőtt a T, 75 ha-ral a MK, 394 ha-ral az EKL, 87 ha-ral az ELL, 309 ha-ral a FE abszolút területe.
3. Csökkent a B 122 ha-ral, az A 216 ha-ral, a Cs 662 ha-ral, a NNY 22 ha-ral.

3. táblázat

Befejezett erdőfelújítások fajösszetételének alakulása, 1968—1985

F a f a j		Véghasználattal kitermelt állomány	Befejezett erdőfelújítás utáni erdőtervi	V á l t o z á s + terület ha		Együtt
T	m	2077	2928	851		+157
	s	696	2		694	
MK	m	60	135	75		+ 75
	s	—	—			
B	m	691	680		11	—122
	s	113	2		111	
A	m	687	107		580	—216
	s	930	1294	364		
Cs	m	960	632		328	—662
	s	339	5		334	
EKL	m	803	1540	737		+394
	s	350	7		343	
NNY	m	173	151		22	— 22
ELL	m	380	677	297		+ 87
	s	222	12		210	
Fe		405	714	309		+309
ÖSSZESEN:		8886	8886			

A bükk területcsökkenése annak ellenére következett be, hogy a vizsgált időszakban a krónikus makktermés-kimaradások idején egyes években több százszoros nagyságrendben importáltunk bükkcsemetét, makktermés után pedig volt esztendő, amikor 7 millió db bükkcsemetét neveltünk csemetekertjeinkben.

4. Összességében megállapítható, hogy 17 évi erdőfelújító tevékenységünk eredményeként fiatalosaink fafaj és eredet szerinti összetétele lényegesen kedvezőbb a véghasználatok során kitermelt állományokéhoz viszonyítva. Feladatunk és utódaink feladata, hogy ezt az állapotot a következő 80—100 évben a nevelővágásokkal tovább javítsák. 1976—1985-ig 665 ha szerkezetátalakítást hajtottunk végre.

Folyamatban levő erdősitések

Kötelezettség alá vont terület 1985-ben	4494 ha	
eredményesen erdősült	3734 ha	83 %
ebből állomány alatti	228 ha	
pótolandó	339 ha	
üres terület	422 ha	
Az eredményesen erdősült területből		
mesterséges	2559 ha	68,5%
természetes mag	782 ha	21,0%
természetes sarj	393 ha	10,5%

ÖSSZESEN: 3734 ha 100,0%

A 4494 ha kötelezettség alá vont területből

752 ha 16,7% a FFV,
3742 ha 83,3% a TV.

Eredményesen erdősült terület fafajonkénti megoszlása:

Fafaj	T	B	A	EK	NY	EL	FE	Össz.
Ter., ha	2528	351	407	139	6	203	100	3734
%	68	9	11	4	—	5	3	100

A VI. ötéves tervben befejezettként átadott erdősités 2676 ha, évi átlaga 535 ha/év. A befejezésnek a kötelezettség alá vont, halmozott területhez viszonyított, átlagos átfutási ideje 8,4 év, amit a T, B fafajok 77%-os részaránya indokol.

Általános az erdőfelújítási gyakorlatunkban, hogy a téli és kora tavaszi időszakban kitermelt állományok területét — amennyiben természetesen nem újult fel — a tavaszi erdősitési időnyben beerdősítjük. Ezért előző évben kitermelt és fel nem újított erdőrésztünk nincs, sőt a tárgyévi véghasználati terület egy része már beerdősítésre kerül.

Erdőfelújítási hátralékunk befejeződéselhúzódása tarvágás után 42 ha. Eből 22 ha a Dráva menti NNY-okban jelentkezik vízrendezési okok és kéregfekély károsítása miatt.

Erdővédelem

Allományainkban az abiotikus kár az utóbbi években elenyésző. A biotikus károsítók közül évtizedek óta igen érzékeny kárt okoz a Dráva menti szla-

Folytatás
a következő oldalon

Kétéves magágyi
bükkcsemete a bolyi
csemetékertben

vöntölgyesekben a rendszeres tölgypusztulással járó *Limantria*-károsítás, mely ellen alkalmazott korszerű védekezési eljárások sem hoztak 100%-os eredményt.

Fiatalosainknak egy másik, nagy biotikus károsítója a vad. 1985-ben az eredményesen erdőszült területen (3734 ha) 7 ha a mennyiségi és 1208 ha a minőségi, területkiesés nélküli vadkár, ami az erdőszült terület 32,5%-a. Ezen felül jelentkezik az a kár, amit a vad a szórvány makktermés felszedésével, a természetes felújítás megakadályozásával okoz. A vadkár csökkentése érdekében, 1968—1985-ig 206 km vadkerítést építettünk (11,4 km/év), tonnaszám használtunk fel különböző vadriasztó szereket.

A biológiai védekezés módszerét alkalmazva évek óta felemelt nagyvadkilövési tervet teljesítünk a következők szerint:

szarvas	1370 db
őz	300 db
vaddisznó	800 db

Természetes felújító-
vágás a Mecsekben
(Nigriny Z. felvétele)

ERDŐGAZDÁLKODÁS, ERDŐFELÜGYELET, ERDŐTERVEZÉS EGYSÉGE

DR. PAPP TIVADAR

„Ökológia vagy ökonómia?” olvasható a *Revue Forestiere Francaise* (1985) hasábjain B. Martin kérdése, jelezve, hogy másutt is válaszút elé állt az erdőgazdálkodás. Vajon meddig mehet el az erdész az ökonómia érdekében az ökológiai egyensúly és a saját szakmai lelkiismerete rovására? — boncolgatja Krosleitner, az *Allgemeine Forstzeitung*ban (1985).

Tény, hogy az ökonómia kényszerítő hatásai alól a magyar erdőgazdálkodás sem kivétel. Visszalapozva erdészeti irodalmunkba, ezt igazolja a tölgy- és bükkgazdálkodással foglalkozó tanulmányok egész sora. Tovább bővült az ágazat teherterele az erdők többcélú hasznosításából eredő társadalmi korlátok miatt. Jelenleg egyaránt kell megfelelnie a társadalom anyagi, termelési, védelmi, üdülési elvárásainak oly módon, hogy a gazdálkodás eredményeként az újratermelés bővített legyen. Hosszú távon ennek az igénynek csak úgy felelhet meg az ágazat, ha megkapja a társadalom segítségét, másrészt, ha kialakul az erdőgazdálkodásban részt vevők — erdőgazdálkodók, erdőfelügyelet, erdőtervezés — szakmai egysége. Ennek során:

- ágazaton belül ki kell alakítani az ökológia—ökonómia—technika olyan, egységesen alkalmazott rendszerét, amely segíti a vállalat rövid távú és a népgazdaság közép és hosszú távú érdekeit;
- azonos szakmai szintre kell felkészíteni a három terület szakembergárdáját, akik mindhárom fél által elfogadott tervezési, ellenőrzési és technológiai szabályok szerint dolgoznak;
- növelni kell az igényes szakmai tevékenység presztízsét mind anyagi, mind erkölcsi elismerés terén, mivel a bővített újratermelés, a természet-szerű gazdálkodás, a technika kíméletes és gazdaságos alkalmazása már nem lehet egyoldalúan képzett szakemberek kísérleti területe.

A gazdaság üzemi vadászterülete 47 449 ha, a megye vadászterületének 10,4⁰/₀-a. Mivel a vadásztársaságok nem követik intenzív vadkilövési gyakorlatunkat, nem várható, hogy a vadászterület mintegy 10⁰/₀-án, felemelt kilövésekkel befolyásolni tudjuk a megye vadlétszámát, és ugyancsak nem várható az erdei vadkár csökkenése sem, ami az erdőfelújítások növekvő elhúzódását eredményezi.

Az előbbieken részletezett vállalati számokon belül erdészeteink eltérő adottságai és állományviszonyai miatt erdőfelújítási eredményei is változóak. Még nagyobb a szóródás az érintett erdőrészek között. Így természetes, hogy egyes termőhelyeken felújítási gondjaink is vannak.

A továbbiakban a témához szorosan kapcsolódó, első két szemponttal foglalkozom: A felsoroltak közül, úgy vélem, a legtöbb oldalról támadható témakör az *ökológia—ökonómia—technika egysége*. Ennek tudatában — esetleg vitára készítve a tisztelt kollégákat — fogalmazom meg véleményemet, kiegészítve azzal, hogy megállapításaim nem tartalmazzák — úgy vélem, törvényszerűen — az összes lehetőséget.

Ökológia—ökonómia—technika

Erdőgazdálkodásunk alapját az erdei ökoszisztémák, *ökológiai rendszerek* képezik. Alapvető szempont, hogy a gazdálkodás során figyelemmel kísérjük rendszerünk stabilitását, egyensúlyát. Az állomány érdekeinek és gazdasági céljainknak megfelelő beavatkozások mértéke — a véghasználatot kivéve — olyan mérvű legyen, hogy rövid idő múltán a megbillent egyensúly helyreálljon. — Ez a folyamat legjobban természetes erdeinkben, tölgyeseinkben, bükköseinkben figyelhető meg. — Az elmondottakból következik, hogy az újulat-ápolás, állománynevelés során elengedhetetlenül szükséges az ökológiai sajátosságok ismerete. (Itt vannak első hiányosságaink.) Ez nem lehet szubjektív ítélet kérdése, a felelősség rendkívül nagy, hiszen helytelen döntésünket a természet azonnal megtorolja.

Az erdő — főként értékes faállománnyal borítva — nemcsak ökológiai egység, hanem kezelőjének *ökonómiai lehetőség* is. Természetes erdők esetében különösen, de a természetszerű erdőkben folyó gazdálkodás célja is a termőhely termőképességét legjobban kihasználó, magas értéket adó állomány létrehozása, felnevelése. Jogosan vetődik fel a kérdés: milyen távon gondolkodunk, amikor a legnagyobb értékről beszélünk — vajon a termőhely ökológiai egyensúlya, továbbá az állomány egészségi állapota (50 éves, *Fomes*-es fenyvesek) szempontjából is az-e a legnagyobb érték? Ezek lehetnének szerény véleményem szerint fafajpolitikánk kulcskérdései is.

Megszívlelendőnek tartom *Lonkay A.* megállapítását: „Ahol az Úristen már eredetileg is bükkösöket teremtett, ne igyekezzünk javítani a természet bölcs elrendezésén, mert több kárt, mint hasznot okozhatunk” (EL., 1915).

Ökonómiai az állománynevelési (ápolási, tisztítási) ráfordítás kérdése a méretes véghasználati anyag nyerése céljából. A fatermesztési folyamat végcélja a vágásérett állomány, természetszerűen az eredményoldalt növeli. Az egyszerű felsorolás természetesen közel sem fejezi ki a hétköznapi visszatérő problémáit. Az elért eredményben már benne van a közgazdasági környezet, műszaki fejlesztés és biotikus károsítás hányada is.

A *technika* alkalmazásával gazdálkodási céljaink valósulnak meg. Ez történhet az állomány érdekeinek figyelembevételével, vagy anélkül. Tény, hogy gépi eszközöket tekintve sem mi, de a külföld sincs tökéletesen ellátva. Választási lehetőségünk felemás. Minél több szempontnak kívánjuk megfeleltetni technikánkat, annál inkább szűkül a kör. Alacsony beruházási költség, a gazdaságos üzemeltetés, a kis élőkommunka-igény, a kedvező teljesítmény, alapkövetelmény. De legalább ilyen fontos kell legyen a lábbon maradó állomány, továbbá az újulat és talaj védelmét biztosító tulajdonság, mindezek megléte esetén a kezelő- és irányítószemélyzet felkészültsége, érdekeltisége.

A technika és ökonómia sajnálatos módon szorosabb kapcsolatban áll egymással, s ennek esetenként az ökológia a károsultja. Ez lemérhető erdőfelújításunk alakulásán is, hozzátehetem azonban, hogy nem törvényszerű következmény. „A felújítások sikertelensége nemegyszer az elméleti és gyakorlati

szakemberek kényelme miatt alakul ki" — hivatkozom itt *Le Tacon—Malphettes* szerzőkre (1976).

Ezek után nézzük meg, hogy hol kapcsolódik az elmondott rendszerbe a tervező, a gazdálkodó és a felügyelő. Melyek azok a pontok, ahol azonos elvek kialakítására van, vagy kell lehetőséget teremteni?

Azonos elbírálást követelő szakkérdések

Az erdőtervezés első lépéseként állapotleírás, állapotfelvétel történik, majd ezt követi az erdőrésztlet és gazdálkodó szintű tervezés. Alapvető cél biztosítani erdeink több célú hasznosítását, a népgazdaság igényeinek tartamos ki-elégítését. Az állapotadatok figyelembevételével adatokat kell szolgáltatni ágazati döntések előkészítéséhez. Az elmondottakból úgy vélem, kiolvasható, hogy nem csak a biológiai (faterméstani, termőhelyi) jellemzők feltárása a cél. A kitermelések fafaj-összetétele révén jelentős gazdálkodási eredmény előre-jelzése is megtörténik, és ismertté válik a gazdálkodás kiadásait jelentő erdő-felújítások, állománynevelések nagyságrendje is.

Tény, hogy a tervezés során is elsősorban az állományok ökológiai problémái, egyensúlyában beállott kedvezőtlen változások, vagy fahasználattal már nem korrigálható faterméstani hiányosságok jelentik az egyik, közösen megoldandó gondot. Ehhez csatlakozik az újratermelés már klasszikus gondja még ott is, ahol a terméset 40—50%-ban segítene. Ahol a termelési és felújítási el-maradást magasabb előírásnak kell követnie a kitermelés terén, az újratermelés feltételei közben semmit sem változtak.

A gazdálkodó a felsorolt mindhárom témakörben alapvetően érdekelt, hiszen a természeti adottságaiból eredő lehetőségeket kell egy meghatározott eredmény érdekében a technika segítségével realizálnia. Rövid távú érdekeit a népgazdaság középtávú érdekeivel, sőt a fatermesztés hosszú ciklusával is összhangba kell hoznia. Ez az elvárás ott valósítható meg legjobban, ahol, egyszerűen fogalmazva: van mit vágni. Úgy vélem, az nem képezheti vita tárgyát, hogy a kedvező adottságú (kiváló minőségű) faanyag komoly lépéselőnyt jelent.

Szakmailag is, de főként a gazdálkodást illetően, bonyolult területet képez az erdő- és vadgazdaságok esetében az előbbi elvek egységesítése, majd érvényesítése. Erdeik elsődleges rendeltetésüket tekintve fatermesztést szolgálnak. Ökológiai adottság tekintetében lehetőség nyílna a jelenleginél jobb minőségű faállomány-összetétel kialakítására, ilyenek voltak is a Dráva vagy Duna árterén (kocsányos tölgyesek, tölgy—kóris—szil ártéri erdők), a gazdálkodás elsődleges célja azonban a vadgazdálkodás. Itt a vad a fafajpolitikai tényező, következőképpen — ha elfogadjuk ezt a gazdálkodás céljának — feltétlenül más erdőfelújítási elveket és finanszírozási formát kell alkalmaznunk. El kell fogadnunk a sarjzattatást még egységár szinten is. (Le kell mondanunk a tájvédelmi körzet sajátos, eredeti faállománytípusairól.)

Jelenleg sem a tervező, sem a gazdálkodó nem hagyhatja figyelmen kívül a termőhely adta lehetőségeket tervezői és gazdálkodói tevékenysége során. Jogosan merül fel a gazdálkodókban is, szabad-e többszörös költséget vállalni, bizonytalan eredményért. Talán ez a legjobb példa arra is, hogy a tervezés, gazdálkodás, majd felügyelet elveinek egységesítése alapvető kérdés, de főként — a konkrét esetei miatt — gazdálkodói, és csak másodlagosan általánosságban ágazati szinten. (Ezt indokolják az eltérő adottságok is.) Visz-szatérve mindkét gazdálkodótípusra, állományegészségi állapot felvétele során kapcsolatba kerül a tervező, de a felügyelő is, a technika alkalmazási szín-

vonalával. A talaj-, gyökfő- és törzskárosítások mértéke egyértelműen közös területet kínál a továbblélésre. Sajátos helyzetben van az *erdőfelügyelet*, mivel az ökológia—ökonómia—technika háromszögéből „csak” az első téma-körrel kell foglalkoznia úgy, hogy két tűz között végzi tevékenységét. Felelősséggel növeli hatósági funkcióját, amelyhez valódi, objektív eszközt remélhetőleg az „Erdőfelügyeleti Útmutató” ad.

A tervezés során egyszerűbb megtervezni a felújítást, de sokkal felelősség-teljesebb adott állománytípusra, felújítási módra vonatkozó konkrét paramé-terek nélkül (csemeteszám, fő fafaj száma db/m², mérete, mellékfaj, mérete, záródás stb.) átvenni azt befejezett erdősítésként. Vonatkozik ugyanez a ne-velővágások átvételére, ha vagy túl sűrű, vagy túl ritka állományt ellenőr-zünk, ahol közelíteni sem lehet a modelltáblához. Tény, hogy a bizonyítás alapja mindenütt csak a mérés lehet.

A 16/1985. MÉM—PM—ÁH, miniszteri rendelet szerint felújítóvágások csak ott engedélyezhető, ahol ennek a feltételei adottak. Kérdés, milyen mérték-ben? 30%-ban, 50%-ban? Makktermést követően, a legritkább esetben kapunk 80—100% újulatot, 20—30% azonban foltokban, évről évre feltűnik. A klasz-zikus felújítási ciklusok, az ezekben folyó apró munkálatok, visszatérések következtében nyúltak 16—20 évre. Nagy teljesítményű technikával meggon-dolandó elaprózni a termelést. Ha levágjuk, országos adatok igazolják, nem tudjuk felújítani azonos értékben és ütemben. Ha nem vágjuk, a feltételek elégtelensége folytán felborul a gazdálkodó kitermelésre tervezett fafaj-össze-tétele és eredménye.

Hangsúlyoznom kell, hogy a rendkívül sok irányú hatásnak (abiotikus, bio-tikus károsítás, környezetszennyezés) kitett véghasználati állományok ter-mészletes felújítása során sem bízhatunk mindent a klímára és a termőhelyre. Szükségessé válik az előkészítő jellegű, mesterséges beavatkozás, főként a makktermések szabálytalan ciklusából eredő hátrányok enyhítése céljából. Fokozott jelentőségűvé válhat az alételepítés a véghasználatok folyamatossága érdekében a fokozatos felújításra előírt állományokban.

Azonos szintű felkészültség kell

A felsorolt témakörökben eltérő alapállásból eredő, helytelen döntések súlyos szakmai és ökonómiai következményekkel járnak, s ezzel a gondolattal jutunk el a második témakörhöz, amely mindannyiunkat — tervezőt, gazdálkodót, felügyelőt — érint. A három intézmény kapcsolata során véleményem szer-int alapkövetelménynek kell lennie az *azonos szintű szakmai felkészültség-nek*, és ebből eredően a szakmai tekintély tiszteletben tartásának. Itt már nem szabad „egymás ellen lövöldözni”, mivel a végcél közös, és közös az az alap is — az erdőállomány, a maga ökológiai sajátosságaival —, amely behatá-rolja az ökonómiát és a technikát. Az erdőművelési elvek sem általánosít-hatók ágazati irányvonal kialakításával, de igenis konkretizálhatók gazdál-kodási egységenként úgy, hogy abból ágazati döntések születhessenek. Ez szükségessé teszi, hogy lent, tő mellett, mindhárom egység szakemberei ugyan-úgy értelmezzék, ellenőrizzék és hajtsák végre közösen megalkotott középtávú terveiket.

Megítélésem szerint az erdőgazdálkodás—erdőfelügyelet—erdőtervezés szak-mai egysége megteremthető, a lehetőségei adottak. A megoldás elengedhetet-len feltétele, hogy a részt vevő intézmények azonos témát érintő jelzéseit meg-felelő mérlegelés után gyors ágazati döntések kövessék.

AZ ERDŐMŰVELÉS FEJLŐDÉSÉNEK ÚJ IRÁNYA

DR. CSESZNÁK ELEMÉR

Az erdőművelés az erdőgazdálkodás keretében a legkonzervatívabb termelési ágazat. Ez nagyrészt bio-ökológiai szükségszerűségből ered, számos esetben viszont szubjektív okok, rossz beidéződések, hiányos vagy téves ismeretek is közrejátszanak ebben. Minden szakágazat eljut arra a szintre, amelyen fejlődésében minőségi változásnak kell bekövetkeznie, és alapvetően felül kell vizsgálnia mind elméleti, mind gyakorlati tevékenységét. A fahasználat, a faanyagmozgatás és erdőfeltárás, az erdőtervezés és az ökonómia terén már korábban végbement egy alapvető változás. Számos közép-európai országban folyamatban van az erdőművelés korszerűsödése. A felgyülemlett tapasztalatokat hasznosítva, hazánkban is elérkezőben van az idő, amikor az erdőművelés fejlődésének újabb, minőségileg más szakaszát kell megkezdenünk.

A fejlődés—fejlesztés során abból kell kiindulnunk, hogy az erdőművelés mint termelési ágazat nemcsak a tudományos ismeretek felhasználásával működtetett technológiáknak gyakorlati alkalmazása, hanem alkalmazkodik a kor szemléletéhez, mindenekelőtt annak jogos és tartós igényeihez. Alkalmazza, ellenőrzi és értékeli azt a gazdasági tevékenységet, amelyet az erdő társadalmi funkcióinak optimális kiteljesülése érdekében végeznek.

Az erdő iránti igények rohamosan nőnek ökológiai, ökonómiai és szociális téren egyaránt. Azok egyre jelentősebbek és sokoldalúbbak lesznek. Ezért az erdőművelési gyakorlatnak mind több nehézséggel kell megbirkóznia. Elsősorban a kutatás feladata, hogy megoldást kínáljon, az oktatásnak pedig arról kell gondoskodnia, hogy az új ismereteket mielőbb elsajátíthassa. A fejlődés sikere a gyakorlat, a kutatás és az oktatás közt jól működő kapcsolatrendszer követel.

A korszerű erdőművelésnek alapvető feladata etikai, társadalmi és környezetvédelmi okokból a jövőben is a meglévő erdők területének megőrzése, sőt növelése, sokrétű hasznosításának fokozása, a tartamosság és a bővített újratermelés sérelme nélkül. Ez természetesen csak az erdei ökoszisztéma kiegyensúlyozott működésével, a termőhely teljesítőképességének fenntartásával lehetséges.

Az erdőművelés ezen alapvető célkitűzéseinél fogva, kettős érdeket szolgál, ami konfliktushelyzetet, félreértést okozhat. Ez a kettősség egy részről az erdői ökoszisztéma tűrőképességének figyelembevétele, másrészt a fatermesztési funkció folyamatos ellátása közt áll fenn. Lényegében a társadalom ökológiai és ökonómiai érdekeinek ütközéséről van szó. A legkritikusabb pont ezen belül is a generációváltások (véghasználat — felújítás) időszaka.

A konfliktushelyzet is kétféle, amely abból adódik, hogy:

— az erdőművelő ökológiai elkötelezettsége miatt a fahasználat és a közgazdasági célkitűzésekkel szemben olyan korlátozó igényeket támaszt,

- amelyek azok számára — legalábbis rövid távon — nem előnyösek;
- az erdőművelő gazdasági, fatermesztési kötelezettségéből eredően, módosítja az erdő természetes, spontán rendjét, amit az ökológusok, biológusok gyakran gyanakvással, meg nem értéssel fogadnak.

A túlzások mindkét esetben csak növelik a sűrűlódást. Ha a jogos gazdasági követelmények sem érvényesülhetnek szigorú környezetvédelmi igények miatt, olyan társadalmi feszültségek keletkeznek, amelyeket végül is rendeletileg kell szabályozni a nyersanyagtermesztési funkció folyamatos fenntartása érdekében. Ugyanakkor a nyereségesség és gazdasági előnyök túlzott, nem körültekintő hajszolása a vágáskor csökkenéséhez, a természetes felújulás visszaszorulásához, monokultúrák kialakulásához és az ökoszisztéma egyensúlyának felborulásához vezet. Napjaink erdőművelésének fontos feladata, hogy összekötő híd legyen a két, ellentétes irányú célkitűzés közt. Ennek kell érvényesülnie a kutatás és az oktatás terén, figyelembe véve a gyakorlat alapvető adottságait és az alkalmazás lehetőségeit.

Anélkül, hogy tagadnánk az erdőművelés fejlődésében az alap- és alkalmazott tudományok jelentőségét, meg kell állapítanunk, hogy fontos szerepük van a jövő feladatainak megoldásában a szakmán kívüli elemeknek. Kiemelkedő ezek közül az erdők egészségi állapotának a romlása, az ún. környezetkrízis (Európa néhány helyén már az erdő létezése is kérdéses). Hatására reflektorfénybe került az ökológiai stabilitásra való törekvés. A növekvő légszennyeződés és ennek más tényezőkkel való szinergizmusa, felfokozódása, olyan új helyzetet teremtett, amelynek az erdőművelésben mélyreható következményei lehetnek (pl. erdőnevelés, felújítás, fajtaválasztás).

Nem sokkal kisebb jelentőségű az a feszültség, amely egyrészt az erdőművelés, másrészt a jóléti funkciók, tájrendezés és vadgazdálkodás közt keletkezett. Az erdőművelő döntéseit, eljárásainak kiválasztását a jövőben ezek a szempontok feltétlenül befolyásolják, még akkor is, ha ő maga nehezen, mi több, ellenszenvvel veszi őket tudomásul és inkább több belátást, megértést várna el, különleges feladatára hivatkozva.

Az erdőművelési döntések meghozatalát egyre jobban befolyásolják azok a társadalmi változások is, amelyek a második világháború után alakultak ki. A gyors gazdasági fejlődés következtében rohamosan nőtt az igény az erdő üdülési és egyéb jóléti funkciója iránt. Az erdővel kapcsolatos szemlélet kialakulásában meghatározó körülménnyé vált a lakosság városokba áramlása, az ezzel igencsak összefüggő autós turizmus. Hatással van azonban a megnőtt szabadidő, sőt az idősebb korosztályok számbeli növekedése is.

Közben azonban az indokoltnál jobban csökken a tömegek tudatában az erdő nyersanyagtermelő rendeltetése és a tőle való függése. Új fűtő- és építőanyagok belépése folytán a fa majdnem egészen megszűnt közvetlen szükségletti cikként szerepelni. Az eltorzult szemlélet növeli a hibás döntések hozatalának veszélyét. Az erdő nyersanyagtermelő jelentősége valójában változatlanul nagy és ésszerű alternatíva marad.

Köztudott azonban, hogy az erdőművelés fejlődését sajnos nemcsak külső kényszerítő körülmények befolyásolják, hanem gyakran azok a nézetkülönbségek is, amelyek a szakágazaton belül jelentkeznek. Ezek főleg a fatermesztési célkitűzésekkel és az országos erdészeti politikával kapcsolatosak. Ilyenek pl. tömegfa-értékfa termesztés, a természetes-mesterséges felújítás, az őshonos idegen fajok telepítése, rövid-hosszú vágásforduló stb. ellentétpárok. Ezek bizony erősen zavarják az erdőművelés fejlődését, egyes eljárásainak megválasztását, a munkák szervezésének módját. Lényegében a mesterség és a

természetszerű gazdálkodás alternatívája közt kell dönteni. Nyilvánvalónak látszik, hogy a két irányzat a jövőben is létezni fog. Az ellentétet azonban csökkentheti, ha a kettőt egymástól kezelés tekintetében és területileg is elkülönítjük, és azok helyes arányait kialakítjuk. (Értékfa-tömegfa termesztés.)

Ennél sokkal több gondot jelenthet, hogy időnként és helyenként az erdőtervezéssel kapcsolatban a gazdálkodóban kételyek merülnek fel (a fakészlet, a növedék stb.) kérdésében. Ez annak a hihetetlen veszélyét rejti magában, hogy csökken az erdőtervek hitele, az erdőtörvény súlya, sőt a gazdálkodószervek egyszerűen maguk hatáskörébe kívánnák a távlati tervezés jogát is venni. Ezt mindenképpen el kell kerülni, az erdőtervek szabályozóerejét és hitelességét fokozni kell.

Az erdőművelési tevékenységet befolyásoló belső ellentmondásként, elkerülhetetlenül hat a jövőben is a vad. Alig elképzelhető, hogy a jövő erdei ökoszisztémájában (a nagyragadozók hiánya miatt) a nagyvadak oly arányú csökkenése lehetséges, amely mellett ez a környezeti tényező figyelmen kívül hagyható volna. Ezért gazdasági elgondolásainkat, eljárásainkat úgy kell kialakítanunk, hogy számításba vegyük ezt a környezeti adottságot.

Az elmondottak értelmében az erdőművelő, de általában minden erdészszakember feladata változik. Tennivalója megsokasodik és sokrétűbbé válik. Az erdőművelő egyidejűleg és egyre fokozódó mértékben, szembe találja magát a társadalom régi és új követelményeivel. Tevékenysége azért nem korlátozódhat többé szűk szakmai érdekek köré, mint ahogy az még pár évtizede volt. Kapcsolata a lakossággal megnő és munkáját meg kell magyaráznia, sőt tetteiért felelnie kell. Mindezt ma még kellemetlennek tartjuk és a laikusok illetéktelen beavatkozásának tekintjük. A tömegek erdő iránt megnövekedett érdeklődése miatt azonban a jövőben nem tudunk ez elől kitérni. Egyre nehezebb, de fontosabb feladat lesz ezért, hogy döntéseinkben az objektív szakmai és a sokszor szubjektív társadalmi érdekek egészségesen ötvöződjenek.

Összefoglalva: A jövő erdőművelőjének számos új feladattal kell megbirkóznia. Erre csak úgy lesz képes, ha tudása igen alapos ökológiai ismeretekre épül. Az eddigieknél jobban tisztában kell lennie azonban a technika és társadalmi fejlődés kérdéseivel is. Különösen kiemelt szerepe van a korszerű kutatásnak, oktatásnak és távlati erdőtervezésnek. Igen fontos a gyakorlat, a kutatás és az oktatás egymásra utaltsága és egymás segítése. Teendőink egyeztetésének hiánya nagyon lassíthatja a fejlődést.

A lapban megjelent tanulmányok szerzői: dr. Csesznák Elemér egyetemi tanár, EFE, Sopron; Fittler Ottó erdőmérnök, növényvédelmi szakmérnök, erdőművelési műszaki vezető, Jánossomorja; Jérôme René erdőmérnök, nyugdíjas, Budapest; Krämer Antal vezérigazgató-helyettes, Mecseki EFAG, Pécs; dr. Luib Nándor jogász, MÉM EFH, Budapest; Meng Chuande tudományos főmunkatárs, Kína Társadalomtudományi Akadémiai Világgazdaságkutató Intézete (Agrárgazdasági Kutató Intézet, Budapest); Molnár László erdőmérnök, nyugdíjas, Eger; dr. Papp Tivadar Erdőtervezési Iroda igazgatója, Pécs; dr. Rumpf János egyetemi docens, EFE, Sopron; Solymos László műszaki vezető, MEFAG, Szilvásvárad; dr. Solymos Rezső főosztályvezető, MÉM EFH, Budapest; Szántó Gábor Erdőfelügyelőség igazgatója, Kaposvár; dr. Váradi Géza hivatalvezető-helyettes, MÉM EFH, Budapest.

AZ ESZKÖZHATÉKONYSÁG JAVÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI A FAHASZNÁLATBAN

DR. RUMPF JÁNOS

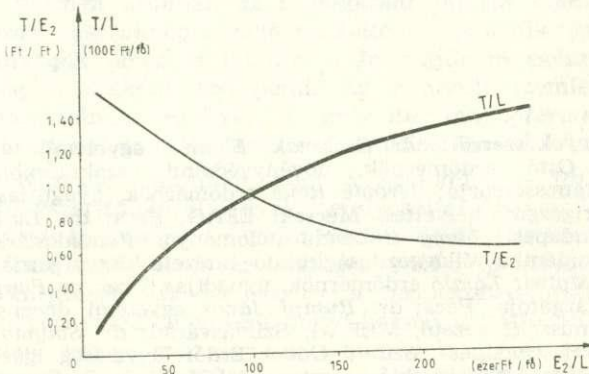
Az erdőgazdálkodás elmúlt negyedszázados fejlődésére vonatkozó statisztikai adatok arra utálnak, hogy az egyre növekvő feladatokat fokozódó termelékenységgű munkával, de csökkenő gazdasági hatékonysággal oldjuk meg. Az adatok részletes elemzése a kedvezőtlen tendencia fő okaként az eszközhatékonyság csökkenését mutatta ki. A fahasználatokban alkalmazott eszközök hatékonysága az átlagosnál nagyobb arányban romlott a műszaki felszereltség növelése hatására. Dolgozatunkban összefoglaljuk az eszközhatékonyság csökkenésének okait és javaslatot teszünk annak mérséklésére.

A népgazdaság egészéhez hasonlóan, a termelés fő célkitűzései ágazatunkban is a következők szerint alakultak: a termelési volumen növelése után a termelékenység fokozása, majd a jövedelmezőség javítása, s végül a hatékonyság emelése vált elsődlegessé. A tisztán extenzív, a mennyiségi növekedést fetiszáló szemlélet helyett egyre inkább a termelés gazdasági hatékonyságát szem előtt tartó tevékenység jelzi az ágazati gazdálkodás intenzív korszakának kezdetét.

A termelés gazdasági hatékonyságát legegyszerűbben az eredmény és a ráfordítás viszonyával jellemezhetjük. Adott termelési cél elérését eredményező megoldások közül azt tekintjük legkedvezőbbnek, amelynél a legkisebb az összes ráfordítás (az élőmunka, a tárgyasult munka stb. együttes ráfordítása).

A különböző ráfordítások és az elért eredmény egybevetése viszont a felhasznált erőforrásfélések hatékonyságára utal. Ilyen részleges hatékonysági mutató pl. az élőmunka-termelékenység, az eszközhatékonyság.

A termelő erőforrások (munkaerő, termelőeszközök, természeti erőforrások) közül a műszaki fejlődés előrehaladtával egyre meghatározóbb szerepet játszik a termelésben lekötött állóeszközök hatékonysága. A műszaki fejlődés elért

1. ábra. A fahasználati ágazat átlagos termelékenysége és eszközhatékonysága az átlagos műszaki felszereltség függvényében (1968. évi árakon)

szintjét ugyanis az egy dolgozóra jutó eszközállomány $\left(\frac{E_2}{L}; Ft/f\ddot{o}\right)$, vagyis

a technikai felszereltség mutatja meg a legegyszerűbben. A termelésben lekötött eszközállomány egységnyi részére jutó termelési volumen pedig $\left(\frac{T}{E_2}; Ft/Ft\right)$, vagyis az eszközhatékonyság a bevezetett eszközöket minősíti. Adott szervezettségi szinten ezek a mutatók már a munka termelékenységét, vagyis

az egy dolgozóra jutó termelési volument $\left(\frac{T}{L}; Ft/f\ddot{o}\right)$ is meghatározzák:

$$\frac{E_2}{L} \times \frac{T}{E_2} = \frac{T}{L}$$

Tehát a termelési folyamat legfontosabb elemének, a munkaerőnek a hatékonyságát is — ma már — elsődlegesen a rendelkezésre álló eszközök mennyiségével és hatékonyságával magyarázzuk. A termelésben ugyanis fokozatosan csökken a közvetlen élőmunka-ráfordítás, míg egyre nagyobb szerephez jut a korábbi termelési folyamatokban tárgyiasult és a jelenlegi termelésben gépek, berendezések munkája nyomán felhasznált „holtmunka” szerepe.

Az ágazatunk 25 éves műszaki fejlődése során a termelékenység és az eszközhatékonyság között fennálló, mindenkori dinamikus egyensúlyi helyzetet mutatja be az 1. ábra. Területünkön a gyorsuló ütemben növekvő műszaki felszereltséget az eszközhatékonyság csökkenése és a termelékenység lassuló emelkedése követte.

Az eszközhatékonyság alakulásának törvényszerűségei

A gazdasági szakemberek között évtizedeken át vitatott kérdés volt az eszközhatékonyság alakulására vonatkozó törvényszerűségek egységes értelmezése. Abban ugyanis — az empirikus megfigyelések túlnyomó többségének eredményei alapján — egyetértettek, hogy egy-egy ágazat eszközeinek hatékonysága az alapigényes (extenzív) fejlődési szakaszban csökken, majd a semleges (átmeneti) szakaszban stagnál, s végül az alapmegtakarító szakasznak nevezett, intenzív fejlődés során az eszközhatékonyság növekszik. (Az 1. ábrán ágazatunkra bemutatott összefüggés is ezt a parabolikus tendenciát jelzi.) Az eszközhatékonyság kezdeti csökkenését, majd újbóli javulását azonban eltérő okokra vezették vissza.

Hajós György gazdaságmatematikai levezetése világos magyarázatot ad a parabolikus tendencia kialakulását előidéző okokra vonatkozóan. A témánk szempontjából is kiemelkedő jelentőségű eredményei miatt, a következőkben tömören ismertetjük a gondolatmenetet.

Hajós az egy főre jutó termelés évi volumenét (T/L) p-vel; a technikai felszereltséget (E_2/L) f-fel; az eszközhatékonyságot (T/E_2) g-vel jelölte; míg r = egy fő évi bére átlagosan, járulékokkal; a = az eszközök igénybevétele évi költségének és az értéküknek a viszonya; m = a többletráfordítás megtérülésének tényezője; y = a termékegységre jutó gyártási költség.

Az egységre eső gyártási költség eredetileg:

$$y = \frac{r + a \cdot f}{p} \quad (\text{Ft/egység}).$$

Ha a technikai felszereltséget Δf -fel növekszik, és ezáltal egy fő azonos bérért Δp egységgel többet termel, gazdaságos fejlesztés esetén az egységre jutó gyártási költség Δy -nal csökken:

$$y - \Delta y = \frac{r + a(f + \Delta f)}{p + \Delta p}$$

Az egy dolgozó termeléséből adódó évi megtakarítás tehát:

$$\Delta y (p + \Delta p) = \left(\frac{r + af}{p} - \frac{r + a(f + \Delta f)}{p + \Delta p} \right) (p + \Delta p).$$

A többletráfordítás egységére jutó megtakarítás, vagyis a ráfordítás megtérülésének tényezője ezek szerint:

$$m = \left(\frac{r + af}{p} - \frac{r + a(f + \Delta f)}{p + \Delta p} \right) \frac{p + \Delta p}{\Delta f}$$

Kifejtve és rendezve:

$$m = \frac{\Delta p}{\Delta f} \cdot \frac{r + af}{p} - a.$$

Ha Δf -et differenciális nagyságúnak képzeljük, akkor m annak a megtérülésnek a tényezője, amit az f mindenkori értékének igen kis növekménye hoz létre. Ebben az értelmezésben m -et a megtérülés határtényezőjének lehet nevezni. Fenti egyenlet ezek szerint:

$$m = \frac{dp}{df} \cdot \frac{r + af}{p} - a,$$

mely a következőképpen is felírható:

$$\frac{dp}{p} = (m + a) \cdot \frac{df}{r + af}.$$

Ezt az egyenletet integrálva, vagyis a műszaki fejlődés teljes tartományára kiterjesztve az összefüggéseket:

$$\ln p = \frac{m + a}{a} \ln (r + af) + C;$$

és ebből megkapjuk a technikai felszereltség és az egy főre jutó termelés összefüggését:

$$p = c (r + af)^{m/a+1};$$

utóbbiból a $g = \frac{p}{f}$ összefüggés alapján a technikai felszereltség és az eszközhatékonyság összefüggését:

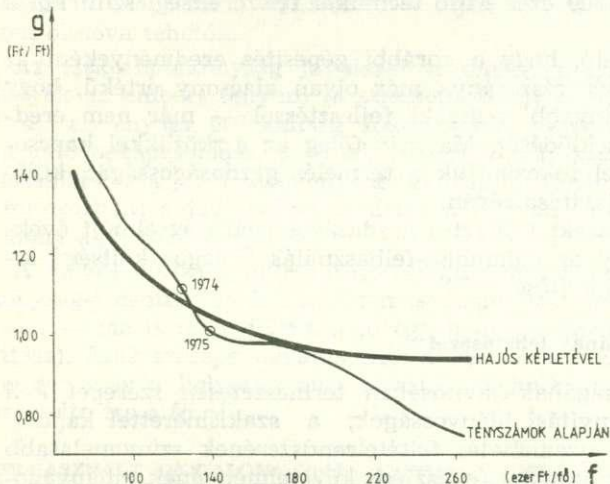
$$g = c \frac{(r + af)^{m/a+1}}{f}$$

Utóbbi egyenlet vizsgálata azt mutatja, hogy g -nek minimuma van, s az ehhez tartozó technikai felszereltség:

$$f_{g \text{ min.}} = \frac{r}{m}$$

Az ennél alacsonyabb és magasabb technikai felszereltség felé haladva, az eszközhatékonyság fokozatosan javul.

Vegyük észre, hogy a Hajós levezetése által számítható parabola nem egy kötelező „mozgáspályát” ad, csupán a műszaki fejlesztés gazdaságos és gazdaságtalan (ésszerűtlen) tartományát elválasztó eszközhatékonyság-változási határvonalat jelöli ki! Kedvezőtlennek azt a műszaki fejlesztési pályát minősíti, ahol a technikai felszereltség növelése hatására bekövetkező eszközhatékonyság-változás a határparabola vonala alá fut ki. Egy munkaerőhiánnyal küszködő ágazat is legfeljebb csak az így számított parabola vonalán haladhat, ha a felvett megtérülési tényezőnél rosszabb eredményt nem akar elfogadni a gépesítés eredményeként. Kedvezőbb viszont az a műszaki fejlesztési stratégia, amely a Hajós-féle parabola felett futó „mozgáspályát” írja le, mégpedig annál kedvezőbb, minél magasabban fut, esetleg csökkenő szaksz nélküli, progresszív eszközhatékonyság-növekedést mutatva.

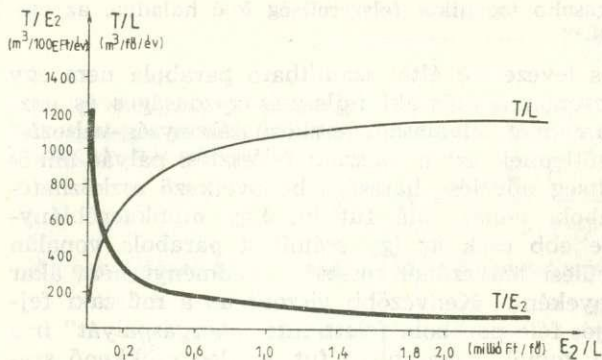

2. ábra. A fagazdaság eszközhatékonyságának alakulása az elmúlt másfél évtizedben, összevetve a még elfogadható értékek határvonalával (1976. évi árakon)

Ágazatunk jellemzőivel számítva a Hajós-féle parabolát és összevetve tényszámainkkal azt látjuk (2. ábra), hogy az utóbbi években már a gazdasági szempontból ésszerűtlen műszaki fejlesztés útjára tértünk rá ($a = 0,3$; $m = 0,16$ volt).

Az eszközhatékonyság a fahasználásban

Az ágazat részleges hatékonysági mutatóinak változását bemutató 1. ábrához hasonlóan alakul a termelékenységi és az eszközhatékonysági mutatók a fakiermelési munkarendszerekben is az egy dolgozóra jutó eszközérték függvényében (3. ábra). Az eszközök hatékonyságának csökkenése a magasabb szinten gépesített fakitermelésekben azonban még látványosabb. Az erről a területről nagyobb arányban elvándorló munkaerő pótlására gyorsított ütemben végrehajtott gépesítés kényszerpályáján haladva, a magasabb technikai szinten történő termelés ezért az önköltség jelentős növekedését eredményezte (4. ábra). Az egységnyi termék önköltsége (Ft/m^3) — mint az összevetett hatékonysági mutató reciproka (ráfordítás/eredmény) — a lehetséges minimális értéknél je-

3. ábra. A termelékenység és az eszközhatékonyság változása a fakitermelési munkarendszerek műszaki felszereltségének függvényében

lőli ki a gazdaságilag leghatékonyabb fakitermelési géprendszer-változatokat. Ezeket ma hazánkban a kb. 300 ezer Ft/fő technikai felszereltségi szint körül találjuk meg.

Az ábráról az is leolvasható, hogy a korábbi gépesítés eredményeként az önköltségen belül a munkabér részaránya már olyan alacsony értékű, hogy csak ennek csökkentése — további műszaki fejlesztéssel — már nem eredményezné az önköltség mérséklődését. Ma már főleg az eszközökkel kapcsolatos költségek csökkentésével fokozhatjuk a termelés gazdaságosságát, különösen az eszközhatékonyság javítása révén.

Kedvezőtlenül hatott a műszaki fejlesztés gazdaságosságára az elmúlt években az a körülmény is, hogy az élőmunka-felhasználás fajlagos költsége kisebb ütemben nőtt, mint a gépesítésé.

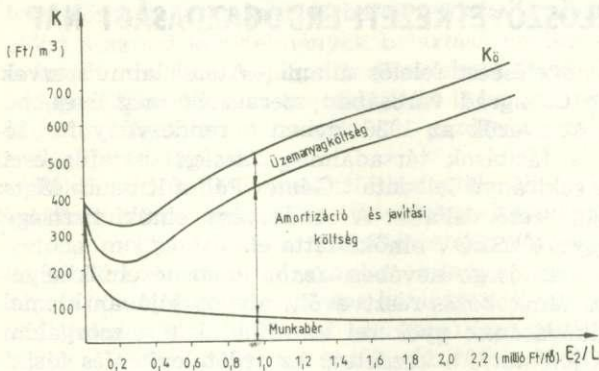
Az eszközhatékonyság javításának lehetőségei

Az állóeszközök hatékonyságának javításában természetesen szerepet kell kapjanak a szervezési és irányítási hiányosságok, a szakismerettel kapcsolatos gondok mérséklése, az üzemeltetés feltételrendszerének színvonalasabb kialakítása is. A termelőerők arányos fejlesztése követelményének elhanyagolása ugyanis a termelés hatékonyságának romlásához vezet.

A drága gépsorok bevezetésekor azonban döntő szerepe a beruházási döntések meghozatalának van, mert az előzetes gazdasági kontroll nélküli, helytelen választás eredményeként adódó fokozott eszközhatékonyság-romlást a leggondosabb szervezés, munkahelyi irányítás és a legjobb ösztönzők alkalmazása sem tudja megakadályozni.

Ma, amikor gyakran a szintentartó beruházásokra sincs elegendő pénz, különösen fontos az eszközök hatékonyságának javulását is eredményező műszaki fejlesztési megoldások keresése. Átmenetileg a legkisebb beruházási költséggel helyettesíthető élőmunka felszabadítása lehet a gépesítés fő célja, és ennek a munkaerőnek az átírányítása a csak drágán gépesíthető területekre. Általában az átlagnál olcsóbban szabadítható fel munkaerő az eddig még nem gépesített technológiai, és különösen az anyagmozgatási műveletek gépesítéskor az alacsony szinten gépesített technológiai műveletek (kérgezés, hasítás) gépesített (darus) kiszolgálására történő átalakításakor.

Általános érvényű az az összefüggés is, hogy az átlagnál alacsonyabb szinten gépesített termelési részfolyamatok műszaki fejlesztése gazdaságosabban oldható meg, mint az átlagos szintről történő továbbfejlesztés. Ehhez meg kell keresni a hazai és a szocialista piacon fellelhető, tömeggyártású, olcsó

4. ábra. Az önköltség és összetevőinek változása a fakitermelési munkarendszerek műszaki felszereltségének függvényében

erőgépeket, melyekre a fakitermelési és anyagmozgatási műveletek végzésére alkalmas adaptereket vásárolva — (gyártva) és felszerelve — a fejlesztések igen olcsóvá tehetők.

Az eszközhatékonyság javulását eredményezhetik azok az intézkedések is, melyek az emberi tényező (a szakképzettség, a munkamorál, a termelési kultúra), az anyagi érdekelttség fokozottabb érvényesítése, a munkamegosztásba való bekapcsolódás, a vállalati szervezet korszerűsítése, a termékszerkezet-átalakítás és a piaci tevékenység javítása területén hozhatók. S végül, de nem utolsósorban: a javítás-karbantartás színvonalas megoldása is az eszközök hatékonyságát fokozhatja.

A helyes műszaki fejlesztési stratégia tehát ma már eszköz- (és eszközhatékonyság-) centrikus, és csupán másodlagos szerepet tulajdonít a — természetesen — ma is nagy jelentőségű egyéb tényezőknek (pl. a munkaszervezés javítása). Ezek szerepe ugyanis csak a beruházási döntések után kerül előtérbe, amikor már a helyesen megválasztott technika minél kisebb költséggel járó üzemeltetése a fő cél.

FELHASZNÁLT IRODALOM: Bródy A.—Rác J. (1966): A termelés tőkeigényessége a kapitalizmusban; Az állóalakok és a termelés összefüggése a magyar iparban. Akadémiai Kiadó, Budapest. Hajós Gy (1979; 1980): A gépi állóeszköz-igényesség alakulása a feldolgozóiparban (I—II. rész). Gazdaság, XIII. évf., 4. sz., 47—65. p; XIV. évf., 1. sz., 82—103. p. Rumpf J. (1982): Fakitermelési munkarendszerek hatékonysági vizsgálata (in Agrártudományi Közlemények, 41. k., 3—4. sz. Akadémiai Kiadó, Budapest), 812—819. p.

Svéd tudósok majd 60 év után újvizsgálták 90 talajszelvényt. A pH-mérések általánosságban 0,3—0,9 egységnyi csökkenést mutattak. A vizsgált talajrétegek (A_0 , A_2 , B és az anyakőzet, C 70 cm mélységben) az erdőtakaró minden típusa (különböző korú B, T és LF) alatt savanyúbbak lettek, de a lucosok talaja általában nagyobb mértékben mint a keménylombosok alattiak. Kisebb mértékű volt a B-szintben és nem volt megfigyelhető a C-ben. Amíg a lucállományok alatt ezt fafaj- és korhatásként biológiai savasodásnak lehet tekinteni — állítják a svéd kutatók — addig a mélyebb rétegek elsavanyodása nehezen magyarázható a savas ülepedés hatásának feltételezése nélkül.

(SCANDINAVIAN JOURNAL OF FOREST RESEARCH, 1986. 1. Ref.: Somogyi Z.)

VIII. ORSZÁGOS TERMELŐSZÖVETKEZETI ERDŐGAZDASÁGI NAP

Az erdőtelepítés és fásítás növeléséért felelős állami és társadalmi szervek, intézmények Csongrád megye Csongrád városában szervezték meg éves, hagyományos találkozójukat. A szervezők az 1986. évben a rendezvény fő témájának az erdőtelepítések és fásítások társadalmi-gazdasági összefüggéseit választották. A helyi szervezés sokirányú feladatait *Gémes Pál*, a Kossuth Mgtsz elnöke és *Szücs Tibor* társaságvezető vállalta. A rendezvény elnöki tisztségét *Molnár Lajos*, a Csongrád Megyei TESZÖV elnöke látta el.

A Csongrád megyei tanács vezetősége nevében *Szabó Jánosné* elnökhelyettes köszöntötte a közel 300 fős tanácskozás résztvevőit. Megnyitójában kiemelte, hogy a megye erdőgazdálkodásának gyökerei az alföldfásítási mozgalomból nőttek ki, a homokfásítás jelentette a kezdetet. Az erdőtelepítés és fásítás azonban csak a felszabadulást követően lendülhetett fel. Jelenleg a megye erdőszültsége 7% — mintegy 31 ezer ha. Ebből a 72 mezőgazdasági termelőszövetkezet 34%-kal rendelkezik. A mezőgazdasági üzemekben az átlagos erdőterület nem éri el a 150 ha-t. Kedvezőnek tartotta, hogy az erdőgazdálkodás irányításához szükséges szakember-ellátottság javult — de az még mindig nem kielégítő —, 1983-ban megalakult az első mezőgazdasági társulás, és a szükséglet 40—50%-ában megoldott a szaporítóanyag-termelés.

A rendezvény fő témájaként *dr. Váradi Géza*, a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatalának helyettes vezetője tartott előadást. Bevezetőül rámutatott arra, hogy hazánkban az erdőnek, fásításnak alapvetően három népgazdasági-társadalmi haszna van. Az erdőknél és fásításoknál mintegy 84⁰/₀-a elsődlegesen gazdasági, 13⁰/₀-a elsődlegesen védelmi és 3⁰/₀-a elsődlegesen jóléti-szociális feladatot lát el. Erdeinknek — a szükségletek mai szintjén — legfontosabb feladata a tudatos fatermesztés. Ez érthető is, mivel napjainkban a faszükségletnek 60⁰/₀-át hazai termelésből, 40⁰/₀-át importból elégítjük ki.

Az ország faellátásában az állami szektor mellett fokozatosan nő a szövetkezeti szektor aránya. 1960—1985 között, a mezőgazdasági szövetkezetek fakitermelése közel háromszorosára nőtt, ezzel nemcsak a belföldi faellátás javításában, hanem a gazdaságos fakivitelben is egyre jelentősebb a feladatuk. A mezőgazdasági szövetkezetek megalakulása óta az volt az ágazatvezetés célja, hogy az erdőtervek szerint kitermelhető fatérfogatnak minél nagyobb részét itt is az iparban hasznosítsák. 1960—1984 között a kitermelt nettó fatérfogattól — amit árualapként vehetünk számításba — országosan 16⁰/₀-kal, a mezőgazdasági termelőszövetkezetekben pedig 18⁰/₀-kal nőtt a fa ipari célú hasznosítása.

Az állami és szövetkezeti szektor erdőgazdálkodására is igen nagy jelentőségűek azok a határozatok és állásfoglalások, amelyeket az Állami Tervbizottság, a Minisztertanács és a Gazdaságpolitikai Bizottság 1985-ben hozott. E felelős szervek egyértelműen állást foglaltak abban, hogy:

az erdő a nemzeti vagyon szerves része, ezzel csak a bővített újratermelés érdekei szerint szabad gazdálkodni.

E téren a szövetkezeti szektorban a mezőgazdasági ágazatban még van bőven tennivalónk. A mezőgazdasági szövetkezetekben a faállomány-kitermelés után jelentkező vágásfelújítási kötelezettség 1976—85 között 58 Eha-t tett ki, de annak csak 78⁰/₀-át adták át befejezettként. A befejezettként átadott erdősitési arány az országos átlagnál jóval alacsonyabb. Az irányító szerveink által megkövetelt erdővagyongazdálkodás javítása érdekében a mezőgazdasági

termelőszövetkezeteknek a befejezettként átadott erdősítések volumenét — az előírt szakmai követelmények betartása mellett — évente legalább 1000 ha-ral indokolt növelni. A jelentős jövedelmet hozó fakitermeléssel együtt, minden erdőgazdálkodónak az erdőfelújítást is be kell terveznie. Ellenkező esetben nem tudunk eleget tenni a szocialista gazdaság által megkövetelt bővített újratermelési feladatunknak.

Felső szintű határozatok, állásfoglalások, valamint e fórumokon a cél- és eszközrendszer ágazati sajátosságokat figyelembe vevő összekapcsolása alapvetően meghatározza a VII. ötéves terv fagazdasági feladatait. *Erdőtelepítési és fásítási szempontból azonban minden erdész számára az erdők élőfakészletének bővítésével kapcsolatos határozat jelenti a legnagyobb társadalmi-gazdasági feladatot.* A határozat ide vonatkozó pontja előírja, hogy bővíteni kell az erdők élőfakészletét, az erdők, fásítások területét, ezáltal távlatilag javítani kell az ország fatermék-önellátását. Ennek érdekében 1987-ben egy nagyobb léptékű erdőtelepítési és fásítási programot kell kidolgoznunk, hogy a fatermék-önellátásunk a jelenlegi 60%-ról mintegy 70—75%-ra javuljon. A VII. ötéves tervelőirányzat is számításba veszi már az erdők, fásítások több irányú gazdasági-társadalmi hasznát, mert az előző középtávú időszakhoz viszonyítva, mintegy 40%-kal több pénzügyi lehetőséget biztosít, ami 40 ezer ha új erdőtelepítés és fásítás megvalósítását teszi lehetővé. Ebből a mezőgazdasági termelőszövetkezetek közel 30 ezer hektárt kivitelezhetnek.

A nagyobb léptékű erdőtelepítési és fásítási program kidolgozása során arra kell törekedni, hogy az erdőt a mezőgazdasági földterület szerves részeként kezeljük. Nemzeti érdekünk, hogy a mezőgazdaságilag gazdaságosan nem, vagy nem kedvezően hasznosítható földterületekre minél előbb nagy társadalmi-gazdasági hasznot hozó fát telepítsenek. Fontos társadalmi érdek, hogy ez a munka ne érintse kedvezőtlenül a mezőgazdasági üzem, termelőszövetkezet jelenlegi közgazdasági megítélését.

Az előadáshoz több felkért hozzászóló kapcsolódott. Elsőként *Lengyel József*, a MÉM FTH főmunkatársa, „Erdőtelepítések a termőföld racionális hasznosításában” címmel tartott korreferátumot. Utalt arra, hogy hazánk a természeti erőforrásokat illetően a szűkösen ellátott országok csoportjába tartozik. Egyedül a termőföld az, amely megfelelő védelem esetén nem fogy el, sőt — okszerű hasznosítás és talajerő-visszapótlás mellett — növekszik termékenysége. A VII. ötéves terv egyik alapvető céljaként jelölte meg, hogy a gabona- és a húsprogram teljesítése érdekében a mezőgazdaságilag művelt terület — ezen belül különösen a szántóterület — csökkenése a korábbi tervszidőszakhoz viszonyítva, mérséklődjék. Hangsúlyozta, hogy véleménye szerint erdősítésre főként a parlagokat lehet számításba venni. Kiemelte, hogy a szántóterület hasznosítására, megkülönböztetett védelmére irányuló követelmények nem tiltják meg kategorikusan szántóföld erősítését, de fokozott körültekintésre, illetve szigorra kötelezik a mezőgazdasági üzemeket, valamint a művelésiág-változást engedélyező vagy abban közreműködő hatóságokat.

Nagy érdeklődéssel várták a tanácskozás résztvevői a mezőgazdasági termelőszövetkezetek elnökeinek az erdősítéssel kapcsolatos korreferátumait. *Huszta Gellért*, az Ásotthalmi Felszabadulás Mgtsz elnöke a csemetetermelés és -ellátás szektoron belüli előnyeit méltatta, a *szektor szaporítóanyag-önellátása megszűntette a kiszolgáltatottságot és növelte a tagság személyes jövedelmét.* *Ábrahám Vince*, a Ruzsai Népszabadság Mgtsz elnöke az erdősávok szerepének jelentőségét hangsúlyozta a tájgazdaságban. Szövetkezetükben 40 ha-t vontak ki a szántóföldi művelésből, és ezen a termőhelyvédő fásítást felét már el is végezték.

Gémes Pál, a Csongrád—Bokros Termelőszövetkezet elnöke mint házigazda, rövid áttekintést adott a közös gazdaság munkájáról. A 6210 ha-os szövetkezetben erdőterületük 376 ha. Mezőgazdasági földek védelme érdekében, homokkárók megszüntetése céljából kezdtek az erdősítést. Az elmúlt 10 évben pl. 61 ha új erdőt telepítettek a tájba illő fafajokkal. 1985-ben 1600 m³ bruttó fatérfogatot termeltek ki, az erdőgazdálkodási ágazatuk árbevétele már 3 millió Ft volt. A kitermelt fának 81%-át ipari célra hasznosították. Termelőszövetkezetük 1982-ben erdőgazdasági társulás gesztorságát is vállalta. Jelenleg a társulásnak 15 tagszövetkezete van és 2100 ha-on gazdálkodnak. A társuláson belül évente 80—100 ha erdőtelepítést, 30—50 ha erdőfelújítást és 13—15 ezer m³ bruttó fakitermelést végeznek el. Az árbevétel 15—17 millió Ft, nyereségük 3,5—4 millió Ft. A társulás összes árbevételéhez viszonyítva az erdőgazdálkodás 0,5%-ot tesz ki, a nyereségnek viszont 3—4%-át ez a tevékenység adja. Érdemes tehát erdőgazdálkodni, vonta le a következtetést az eddigi eredmények reális értékeléséből. A jövőre vonatkozóan javasolta az erdőfenntartási járulék kivétési rendszerének módosítását és azt tartaná helyesnek, ha azt a szövetkezet zárolt számláján kezelnék.

Az előadásokat, **Szücs Tibor** társaságvezető kalauzolásával helyszíni bemutatók követték, ahol az erdőgazdálkodás eredményét, a hullámtér és az ártér erdősítéseit tanulmányozhatták a szakemberek, a meghívott vendégek. Végül gépbemutatóval zárult az VII. országos termelőszövetkezeti erdőgazdasági nap, ahol a Nagykunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság díjnyertes aprítógépe, kazánja, illetve szárítókamrája vonzotta legjobban a szakembereket.

Dr. Váradi Géza

A Magyar Kereskedelmi Kamara és a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége a Minisztertanács megbízásából országos pályázatot hirdetett,

„SIKERESEN TAKARÉKOSKODTUNK '86” címmel

A PÁLYÁZAT CÉLJA: azon vállalatok dolgozóinak személyes ösztönzése, akik a VII. ötéves népgazdasági terv három, ráfordítást csökkentő programja célkitűzéseinek („Gazdaságos anyagfelhasználásra irányuló technológiai korszerűsítés”; „Energia- és hulladékhasznosítás”; Melléktermék- és hulladékhasznosítás”) megvalósítására irányuló feladatokat oldottak meg, és annak eredményeként konkrét, tartós megtakarításokat értek el.

A pályázaton csak részletesen kidolgozott, a beküldő gazdálkodó egységnél mérleg-beszámolóban dokumentált, konkrétan elért megtakarításokat, műszakilag ellenőrzött eredményeket tartalmazó pályázat vehet részt, amelynek tárgya 1986. január 1. után valósult meg, ill. kezdett üzemszerűen működni.

A pályázat díjazására évi 10 millió Ft áll rendelkezésre, amely összeget a bírálóbizottság megfelelő számú, színvonalú és eredményességű pályázat esetén teljes összegben kiad. A díjak:

I. díj	300 000,— Ft
II. díj	200 000,— Ft
III. díj maximum	100 000,— Ft

A pályázati díjakat teljes összegben a nyertesek személyi jutalmazására kell fordítani.

A pályázatok beküldési (postára adási) határideje: 1987. március 31. (kedd), 24.00 óra és a következő címre kell postázni: MTESZ Szakértő Iroda „SIKERESEN TAKARÉKOSKODTUNK '86” c. pályázat. Postacím: 1372 Budapest, Pf.: 451.

AZ ERDŐFELÜGYELET ÉS A TERMELŐSZÖVETKEZETI GAZDÁLKODÁS SOMOGYBAN

SZÁNTÓ GÁBOR

Az 1968-as év az erdőgazdálkodás egyik jelentős sorsfordulójának időpontja volt. A gazdaságirányítási rendszer változásainak eredményeként önálló útra tért a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás is, amely addig az állami erdőgazdaságok szakirányítása alatt állott.

Az erdészeti intézményrendszer átszervezése során a ma élő forma kialakítására 1979-ben került sor. Ekkor vált külön az erdőtervezés, a természetvédelem és az erdőfelügyelet területi szervezete. Az erdőfelügyelet megkapta az elsőfokú erdészeti és fapari hatósági jogkör jelentős részét.

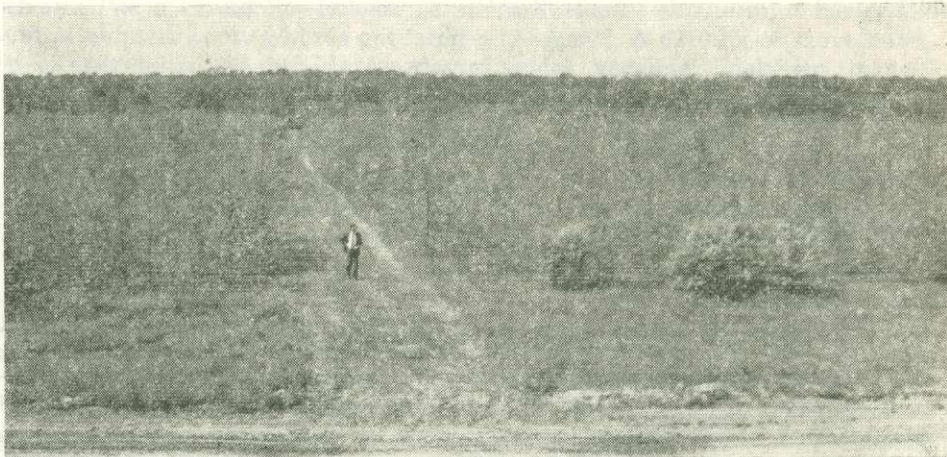
Hogyan látja el feladatát az erdőfelügyelet és milyen eredményeket ért el Somogyban a termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás területén?

Az erdőfelügyelet alapfeladata azoknak az általában tíz évre szóló termelési kerettervi, mai elnevezés szerint erdőtervi, előző nevén üzemtervi előírások megvalósításának szakhatósági és egyéb, pl. pénzügyi eszközökkel való segítése, befolyásolása, betartatása, amely az erdőkkel szemben támasztott társadalmi szükségletek, tartós igények okszerű és gazdaságos biztosítását hivatott szolgálni. Ezt megelőzően azonban részt vesz az erdőtervek készítésének az előkészítő, közbenső és befejező munkáiban. A tervezésnek ebben a szakaszában érdemi beleszólása van az erdőgazdálkodás irányelveinek a meghatározásában, a termelési keretterv kialakításában, a hozadék szabályozásában, aminek igen komoly gyakorlati jelentősége van.

Az erdőfelügyelet ellenőrzési funkciója mellett jelentős termelésszervezési feladatokat is ellát, pl. az erdőtelepítési célcsoportos állami beruházási keretek pályázat útján történő elosztása révén. De ide sorolható a fapiac változásai miatt jelentkező többlet fakitermelési igények vagy visszatartások — folyamatos elemzéseken alapuló — megítélése, elbírálása és természetesen a faállomány újratermelését szolgáló, számtalan tennivaló. Igen jelentős szervezési tevékenységet igényel a kiemelt üdülőövezetek erdőtelepítésének, fásításának szakhatósági előkészítése, pl. a Balaton térségében, de ide sorolható a parkerdők, üdülőerdők kialakításával, fenntartásával járó olyan előkészítő és szervezőmunka, amit közvetlenül a gazdálkodó szervek nem vállalnak magukra.

Hogyan alakult, mit produkált a Somogy megyei termelőszövetkezeti erdő- és fagazdaság az elmúlt 18 év alatt?

A termelőszövetkezeteknél végbement egy jelentős területi koncentráció, amely bővítette az erdőgazdálkodás szakszerű fejlesztésének lehetőségét. Számtalannal fejlődött a csemetetermelés, növekedett a fakitermelés és erdőfelújítás, az erdőtelepítés súlypontja pedig a termelőszövetkezeti szektorba he-

A Nagyatádi Május 1. Mgtsz 150 hektáros kocsányos tölgy erdőtelepítésének részlete, Háromfa határában

lyeződött át. Szervezetettebbé és sokirányúvá vált az áruforgalmazás a társulások létrehozása útján is.

Az erdőgazdaságok és az elsődleges faipar 1970. évi összevonása után növekedés volt tapasztalható a termelészövetkezeti feldolgozó tevékenységben, noha ennek méretei nem haladják meg az 1970-ben megszüntetett Észak-somogyi Állami Erdőgazdaság, valamint a Dél-somogyi Állami Erdőgazdaság fűrészipari tevékenységének együttes, természetes volumenét.

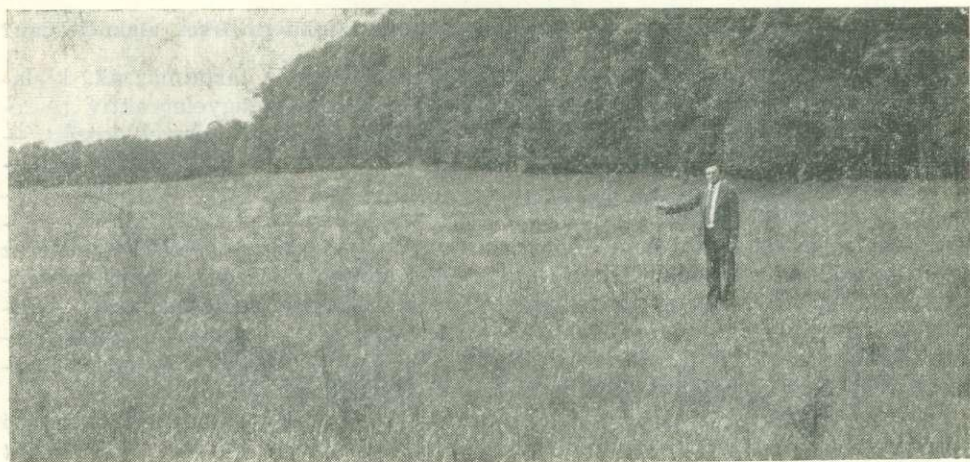
A termelészövetkezetek többségében kialakult és stabilizálódott az erdészeti szakemberek stábja. 1985-ben 17 erdőmérnök, 2 faipari üzemmérnök, 69 erdésztechnikus és szakképzett erdész, 15 egyéb középfokú végzettségű alkalmazott és 19 mező- és erdőőr teljesített szolgálatot ebben a szektorban. Mindez természetesen nem jelent felhőtlen állapotokat, de számos területen határozott az előbbrelépés.

A fakitermelés, erdőfelújítás, erdőtelepítés növekedése, a csemetehiány az 1970-es évek elején szükségessé tette a csemetetermelés bővítését. Ennek érdekében az erdőfelügyelőség állami költséggel segítette Istvándiban és Szabáson egy-egy termelészövetkezeti csemetekert kialakítását. Ezeket később önerőből több is követte. A gazdasági környezet változása nyomán pedig szakcsoportok alakultak, majd kifejlődött a szerződéses termelési forma, ennek eredményeként 1985-ben tizennégy Somogy megyei termelészövetkezeti csemetekertben — a szerződéses termeléssel együtt — széles áruválasztékkal, kerekén ötvenmillió darab csemetét termeltek. Ez több a szükségletnél, aminek előnye és árnyoldalai is vannak.

Erdei magtermelés céljára termelészövetkezeti erdőkben 39 ha szelektált és azonosított kocsányos tölgy magtermelő állomány kijelölésére került sor.

Erdőfelújítás 10 143 ha területen történt, amiből 4208 ha a sarjaztatás. A termelészövetkezeti erdőknek közel a felén sarjerdő üzemmódot alkalmaznak, ami nem a legkedvezőbb jelenség, de a nagyvadban gazdag Somogyban vadkárelhárító kerítés építése nélkül igényesebb erdősítést felnevelni egyre nehezebb.

Új erdőtelepítést 7884 ha területen végeztek, ezek között igen sok szép és jó erdő létesült, pl. a volt háromfai termelészövetkezet egy tömbben több mint 150 ha kitűnő tölgyest telepített, de volt esetenként száz hektár körüli éves

A miki Rákóczi Mgtsz vadkárosított fenyőtelepítése

teljesítés a barcsi, nagybajomi, pusztakovácsi termelőszövetkezeteknél is.

A Balaton üdülőövezetében és vízgyűjtő területén történő erdőtelepítés és fásítás szakhatósági előkészítése, szervezése az erdőfelügyelet részéről is megkülönböztetett gondosságot igényel. A negyedik, ötödik és hatodik ötéves terv 15 éves időszaka alatt, az üdülőövezet somogyi szakaszán 75 millió forint értékben 2040 ha új erdőtelepítés és fásítás, míg a vízgyűjtő területén 124 millió forint értékben, 3676 ha új erdőtelepítés történt. Ennek túlnyomó részét a termelőszövetkezetek végezték.

Végrehajtották 41 594 ha nevelővágást, ezen belül 14 778 ha tisztítást, 12 916 ha törzskiválasztó gyérítést, 13 900 ha növedékfokozó gyérítést. Ezen feladatok elvégzésének szorgalmazása állandó jellegű erdőfelügyeleti tevékenység is.

A bruttó fakitermelés a vizsgált időszakban 3284,5 ezer köbméter volt, ebből 2740,9 ezer köbméter erdei faterméket állítottak elő. Az iparifa mennyisége 1252,8 ezer köbméteres szintet ért el. A kitermelt faanyag legnagyobb hányada — 39% — az akác fafaj volt. Az előállított erdei fatermékekből 2018,1 ezer köbméter értékesítettek, a többit saját felhasználásra, illetve 476,3 ezer köbméter gömbfát továbbfeldolgozásra vettek igénybe. A fafeldolgozás natúrákban mérsékelt vagy stagnáló, átlagosan évi 1% körüli növekedést mutat, míg az árbevétel az 1974. évi szinthez viszonyítva — folyó áron számolva — közel a háromszorosára emelkedett.

Különböző fórumokon többször elhangzott az a vélemény, hogy a termelőszövetkezeti erdőkben kitermelt faanyag nem került be kellő hatékonysággal az ország gazdasági vékeringésébe. Az vitathatatlan, hogy a mezőgazdasági termelőszövetkezetek többségénél az erdőgazdálkodás a fontossági sorrendnek valahol a vége felé helyezkedik el, ennek ellenére a somogyi termelőszövetkezetek 1968 óta a fakitermelést megkétszerezték, a nettó fakitermelés az évi százezer köbméter körüli szintről kétszázézerre emelkedett. Az értékesített fatermékekből az iparifa — 1252,8 ezer m³ — és a fűrészipari termék (1985-ben 199,2 millió forint értékben) túlnyomó többsége ugyanolyan csatornákon kelű a fapiacra, mint bármely állami vállalat vagy ipari szövetkezet esetében. Kisebb része valóban a helyi igényeket, elsősorban a magánéros kislakásépítés céljait szolgálja. A tűzifatermelés túlnyomó hányada viszont közvetlenül a vidéki (helyi) lakosság szükségletét fedezi, ezért nem jelenik meg a kereskedelemben.

Milyen szerepe volt és van az erdőfelügyeletnek a fakitermelések alakulásában?

A fakitermelési lehetőségeket az erdőtervek előírásai tartalmazzák, kialakításának a hozadékszabályozási eljárás során az erdőfelügyelet aktív részese. A fakitermelés tényleges helyzetét — a már említett keretek között — azonban alapvetően a fapiac határozza meg. Itt is van mód azonban segítségre vagy visszafogásra. A somogyi termelőszövetkezetek esetében az erdőfelügyelet olyan módszert alkalmaz, amely az erdőtervi előírások keretei között — elsősorban a véghasználatoknál — nemcsak az egyes szövetkezetek, hanem az egész termelőszövetkezeti szektor lehetőségeit vizsgálja. Ezért a piaci mozgásokhoz is igazodva, egyes szövetkezetek az évi átlagos lehetőségeikhez viszonyítva esetenként több, míg mások — önszántukból — kevesebb fakitermelést végeznek. A felhalmozódott inkurrens fafajoknál pedig a tartalékok kimerítéséig akár az egész szektor is növelheti termelését.

Somogy megye termelőszövetkezeti erdő- és fagazdaságának az 1985. évi árbevétele — nem teljes és nem végleges adatok szerint — 435 millió forint volt, melyből a fafeldolgozás 199, a primér erdei fatermék-értékesítés 187, az erdőfelújítás 31, az erdőtelepítés 18 millió forinttal részesült. Nem szerepel az árbevétel összegében a megye termelőszövetkezeti szektorán kívül értékesített erdei szaporítóanyag, az erdei melléktermék, a parkerdő-fenntartás árbevétele és a több mint 24 ezer köbméter belső felhasználásra fordított faanyag értéke.

A vizsgált időszak alatt az 1970. évi 35 303 ha területű, 4,5 millió köbméter előfakészletű és 170 ezer köbméter folyónövedékű termelőszövetkezeti erdő 1985-re 52 418 hektárra növekedett, 7,6 millió köbméter előfakészlettel és 370 ezer köbméter folyónövedékkel. Ebben a növekedésben azonban szerepel a korábbi legelőerdők egy részének erdővé minősítése is. A fásítások területe 10 077 hektárról 12 986 hektárra változott, ami a felhagyott legelőkön, réteken történő természetes felcsapások újratermelődését jelzi.

Sok a gond és sok a tennivaló, de azért a két évtizeddel korábbi állapottól már messze jutottunk. Ennek egyik szerény részese az erdőfelügyelet is.

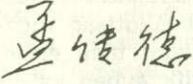
Még idejében... Hozzászólás Rakonczay Zoltánnak „Az Erdő” júliusi számában megjelent cikkéhez.

Nagy figyelemmel olvastam *Rakonczay Zoltánnak, Gáspár-Hantos Géza* hozzászólásával leközölt cikkét. A cikkirő egyszerű számokkal bemutatott állításával a hozzászóló ellenvetése nehezen versenyezhet.

Magam sok számítást végeztem a Mátrai EFAG erdőire, Erre elsősorban 37 éves erdőismeretem indított és hivatali beosztásom kötelezett. Számításaim és helyismeretem alapján állítom, hogy 1952-ben több volt az idős, jó minőségű állományunk, és az előfakészletünk sem lehetett sokkal kevesebb, mint ma. A folyónövedék jelenleg 20–30%-kal kevesebb, mint amit az erdőterv jelez. Évi reális kitermelési lehetőségünk elméletileg nem több 350 ezer bruttó m³-nél, szemben a 406 ezer m³-es erdőtervi előírással. Ha pedig a technikai, ökonómiai, biológiai és társadalmi korlátokat is figyelembe vesszük, 300 ezer m³-t sem lehet szakmai vétség nélkül összehozni. Számításaim módját és képleteit, ha szükséges bizonyításként, vagy bárki érdeklődő számára rendelkezésre bocsátom.

Csak helyeselhetjük, hogy szaklapunk helyt ad a vitának ebben a gazdálkodásunkat meghatározó kérdésben. Ennek ellenére, megítélésem szerint most nem az a fontos, hogy kinek, mennyire és miben volt vagy van igaza, hanem, hogy a jövőre vonatkozóan a kitermelés mennyiségét reálisan, illúzióktól mentesen határozzuk meg. Mértékét a vágáskornak megfelelő összfatermésre vonatkozó *valóságos átlagnövedék*hez célszerű igazítani.

Molnár László

MENG CHUANDE

A KÍNAI ERDŐGAZDÁLKODÁS IRÁNYÍTÁSI RENDSZERÉNEK REFORMKÍSÉRLETEIRŐL

Kína természeti kincsekben gazdag, de erdővagyonban szegény ország. 1949-ben — a felszabadulás évében — az erdővel borított terület 70 millió ha volt, az ország összes területének 7,5%-a. A felszabadulást követő 30 évben az erdőterület 120 millió ha-ra, az ország erdősültsége 12,5%-ra növekedett, de Kína még így is csak a 121. az országok rangsorában az egy főre jutó erdőterület tekintetében. Az elmúlt évtizedekben az erőteljes népszaporodás és az utóbbi 10 évben a népgazdaság modernizálása következtében egyre nagyobb igényeket támasztanak a fakitermelő gazdaságokkal szemben, és ezért az erdőtelepítés és fakitermelési ágazat fejlesztése a kínai népgazdaság kiemelt programja.

A népgazdasági terv szerint Kína erdősültsége 1990-ben eléri a 20⁰/₀-ot, s az évi fakitermelés mennyisége meghaladja a 100 millió m³-t.

A feladat teljesítését és az erdőgazdálkodás fejlődését akadályozta a múlt évtizedekben folytatott helytelen gazdaságpolitika és a kialakult, erősen centralizált irányítási rendszer. „A nagy, ugrásszerű fejlődés” és a népi kommunák mozgalma idején minden magántulajdonban levő erdőt, hegyvidéki földet államosítottak vagy a kommuna tulajdonába vettek. Az 1966-ban kezdődött, ún. kulturális forradalom idején sok helyen teljesen megsemmisítették a háztáji gazdálkodást, mint a kapitalizmus maradványát. Minden fát a közös tulajdon részének tekintettek. A fák és az erdők „mindenki, de mégis senkié” lettek. Emiatt sok erdő kopár területté vagy futóhomokos földdé vált. Az erdőpusztítás folyamatát segítette az a politika is, amelyik túlhangsúlyozta „a mezőgazdaságban a gabonatermelés a fő láncszem” jelszót, aminek alapján az erdőterületek rovására is igyekeztek a növénytermesztést bővíteni.

1979-ben nagy fordulatot vett a kínai gazdaságpolitika és megkezdték a mezőgazdasági reformot. Ez a reform akkor még nem érintette az erdőgazdálkodást. A reform sikere azonban segítette a lemaradás felismerését és a hegyvidéken — ahol általában az erdőgazdálkodás folyik — az itt felmerült problémák is kikényszerítették az erdőgazdálkodás irányítási rendszerének a reformját. A reformkísérleteket 1982—83-ban kezdték meg ezen a területen.

A mikrogazdasági szervezeti rendszer reformja

A régi irányítási rendszer nem hagyott mozgásteret a gazdálkodóknak, és az anyagi érdekeltség kiiktatásával megsértette a munka szerinti elosztás elvét. A hibák leküzdésére a mezőgazdasági reform során kialakított felelősségi rendszer jó megoldásnak bizonyult, ezért az erdőgazdaságban is átvették ezt a munkaszervezési formát. A kollektív tulajdonban levő földterületeket és erdőket illetően a következő módszereket kísérletezték ki.

Az erdőtelepítésre alkalmas területeket szerződés alapján a *parasztcsaládok*-ra bízják, a területen levő fákat pedig eladják a parasztnak. A telepítést a szerződés megkötését követő harmadik év őszén vizsgálják meg a szakemberek. Ha az állomány eléri a meghatározott norma 85%-át, a szerződésben vállalt költséget teljes mértékben megtéríti a kollektíva. Ha a beállottság meghaladja a 85%-ot, a többlet után prémiumot fizetnek, ha viszont nem éri el azt, a felülvizsgálatot elhalasztják az ötödik évre. Ha az ötödik évben az állomány törzsszáma eléri a norma szerinti alsó határt, a kollektíva megtéríti a teljes költséget, de prémiumot már nem fizet. Ha a telepítés az ötödik évben sem éri el az említett arányt, de a norma 40%-át meghaladja, a gazdálkodó minden kiesett fa után bírságot fizet és köteles a hiányzó fákat meghatározott idő alatt, saját költségére pótolni. 40%-os beállottsági szint alatt a teljes költség a gazdálkodót terheli.

A meglevő erdők felelősségi rendszerbe vonása esetén a szerződés alapján a gazdálkodó családok — felelősséget vállalva — jövedelemben vagy kitermelt faanyagban osztoznak a kollektívával. A gazdálkodó családok általában a következő felelősséget vállalják:

- felelősek a gazdálkodásuk alatt levő földterület hosszú távú fejlesztésének tervezéséért, annak végrehajtásáért, valamint az évi tervfeladatok teljesítéséért;
- felelősek a kitermelt faanyagok minőségéért, amit általában úgy szabnak meg, hogy az összes termék 95%-ának meg kell felelnie a normáknak, az élőfaállományt mindig az eredeti érték megállapításából indulnak ki, a faválasztékban és fafaj-összetételben is meg kell felelni a követelményeknek;
- a gazdálkodók kötelesek idejében technikai intézkedéseket tenni az erdőterületek bővítésére és a fák ápolására, a technikusok segítségével mintatáblákat kell létrehozniuk;
- a családok kötelezik magukat az erdővédelemre is, felelősek az erdőtűz megelőzéséért és elhárításáért, a kártevők irtásáért és a tiltott favágás megakadályozásáért.

A kollektíva és a családok között a jövedelem vagy a természetbeni elosztást illetően nincsen egységes rendeleti szabályozás. Általános gyakorlat, hogy az újonnan telepített erdők jövedelmének nagyobb része mindig a gazdálkodót illeti. A meglevő erdőknél mindig az eredeti érték megállapításából indulnak ki, és így határozzák meg a várható nyereség szétosztásának a mértékét.

A kínai felelősségi rendszer főként a családonkénti gazdálkodást jelenti, de nem csak kizárólag azt. Vannak speciális szakmákra szakosodott brigádok, csoportok, *önkéntesen szerveződött kollektívák* is. Az erdőgazdálkodásban ezek a csoportok főleg azokon a területeken vállalják a gazdálkodás felelősségét, amelyek nem alkalmasak családi gazdálkodásra. Ezek a csoportok is szerződést kötnek a nagy kollektívával, de a belső munkamegosztás és jövedelemelosztás szempontjából teljes önállósággal rendelkeznek.

A felelősségi rendszer bevezetése óta eltelt időszak fontos fejleménye a *meghatározott gazdálkodásra szakosodott családok* számának a növekedése. Ezek a családok magasabb hatékonysággal dolgoznak, mivel újabb technikát, technológiát és modern gépeket is alkalmaznak. Az erdőgazdálkodásban négyfajta szakosított család van:

1. erdőtelepítésre szakosodott család (több száz, sőt több ezer ha-ra kiterjedő tevékenységgel);
2. faiskolákkal foglalkozó családok;

3. erdővédelemre szakosodott családok;
4. gazdasági fajokra (pl. gyümölcsfák) szakosodott családok.

Az állami erdőgazdaságban is bevezetik a felelősségi rendszert. A különbség az, hogy ott általában nem családonként, hanem *dolgozónként* működik. A szerződésben megállapítják, ki és milyen nagy terület gazdálkodására vállalja a felelősséget, a gazdálkodónak milyen feladatot kell teljesítenie és milyen minőségű terméket kell produkálnia.

A gazdaság megszabja, hogy mennyi jövedelmet és prémiumot biztosít vagy esetleg milyen bírságot szab ki, figyelemmel a munka minőségére. Ugyanakkor a gazdaság felelős a tervmutatók teljesítéséért, a különféle költségek államilag meghatározott kereteinek a betartásáért az irányító szervekkel szemben. Általában felszámolták az óra- és teljesítménybért, s helyette a *nyereségtől függő bérezést* vezettek be. A szociális juttatásokat, pl. erdővidéki pótlék, élelmiszer-támogatás, tüzelőanyag-támogatás stb. azonban az elért eredménytől függetlenül fizetik.

A felelősségi rendszer létrehozása általában négy lépésben történik:

1. gazdasági kísérleteket hajtanak végre és megállapítják a különféle módszerekkel kapcsolatos tapasztalatokat;
2. a kísérletekkel párhuzamosan és azt követően felméri az erdőállományokat és az erdőtelepítésre alkalmas területeket, felbecsülik a meglévő fák értékét;
3. megvitatják a parasztek vállalkozói javaslatait;
4. a kollektíva szerződést köt családokkal, egyénekkal vagy csoportokkal.

A felelősségi rendszer bevezetésével szükségessé vált az *irányítószervek átszervezése* is. Nagymértékben csökkentették az irányítók számát, felszámolták a brigádokat és termelőcsoportokat, s ezzel egyidőben a megfelelő szintű párt-, ifjúsági és szakszervezeti szerveket is. *Megerősítették a technikusok szerepét.* Technikai tanácsadó állomásokat és különböző tanfolyamokat rendeztek. Az utasítások helyett ma főként szabályozóeszközökkel irányítanak. Az irányítószervektől ügyintézőket küldenek le a gazdálkodásban felmerülő kérdések megoldására. 20—30 családra jut egy ügyintéző, aki egyfelől hivatalos ellenőr, másfelől a családok érdekvédelmi képviselője, aki részben saját hatáskörében oldja meg a problémákat.

Egyes területeken felszámolták a termelőeszközök központi elosztási rendszerét és helyette a parasztek készpénzért vagy áruhitellel vásárolhatják meg azokat. A meglévő gépek, berendezések nagy részét eladják a családoknak (pl. traktorok, fűrészek stb.), s a bevételt az állam speciális alapként kezelve, a gépállomány modernizálására fordítja.

A reformpolitika alapelve, hogy

a kormány az erdőgazdálkodásban hosszú távon is főként a családi felelősségi rendszerre kíván támaszkodni, ezért a szerződések hosszú időre, 10—15 évre, illetve 30—50 évre érvényesek; a felelősségi rendszer biztosítja a munkából származó jövedelem és szerződésben rögzített jogok örökölhetőségét; a kormány támogatja a parasztek többirányú tevékenységét. Az erdőgazdálkodás mellett állattenyésztést, gyógynövénytermesztést és más mellékfoglalkozást is folytathatnak. Az erdőtelepítésben idegen munkaerőt is alkalmazhatnak.

Ez a politika nagymértékben ösztönzi a parasztságot a bővített újratermelésre, s redkívül kedvezően hat az erdőgazdaság fejlődésére.

A gazdasági kísérlet főbb eredményei

A reformkísérleteket megelőzően, sokan kételkedtek abban, hogy a parasztok — miután birtokukba vették az erdőket — hatékonyan tudnak-e gazdálkodni azokkal, nem fogják-e szakszerűtlenül kitermelni. A reform eredményei teljes mértékben szétoszlatták ezeket az aggodalmakat. Az új irányítási rendszer bevezetése óta az erdőterület rohamosan bővül, az erdőgazdaságok eddig nem tapasztalt ütemben fejlődnek. Nagy az erdőtelepítési és erdőfelújítási kedv, s ez eredményezi a korábban csökkenő erdőterület bővülését, s nyújt biztonságot arra, hogy a fakészletek nem hogy nem merülnek ki, hanem gyors ütemben növekednek.

A reform előtt a hatóságok törvényrendeletek sorával sem voltak képesek megakadályozni a falopásokat, szabálytalan fakitermeléseket, az erdő pusztulását. A felelősségi rendszer gyökerestül felszámolta ezeket a jelenségeket. A parasztok az erdő igazi gazdáinak érzik magukat, nemcsak a falopásokat gátolják meg, hanem az ott élő növényvilágot is megőrzik.

Jelentősen nőtt az erdők élőfakészlete. A parasztok életszínvonala gyorsan emelkedett, s az erdőgazdaságok is nagyobb nyereségre tettek szert. A faanyagtermelés mennyiségi növekedésével egyidőben a minőség is emelkedett, és növekedett az értékesebb választékok arányrésze is. Nagymértékben csökkentek a termelési költségek, ami egyrészt az irányítási rendszer racionalizálásából adódó költségmegtakarítások (rezsicsökkenés), másrészt a termelőeszközök és a munkaerő ésszerűbb, körültekintőbb felhasználásának eredménye.

Következtetések

A kínai felelősségi rendszer olyan, mintha csodaszer lenne, egyszerre meggyógyíthatja a kínai népgazdaságot sok súlyos betegségeből. Pedig nem csodaszerről van szó, csupán fontos igazságok felismeréséről.

Korábban abban láttuk a szocializmus előnyét a magántulajdonon alapuló tőkés társadalmi rendszerrel szemben, hogy a nép — miután a társadalmi tulajdon uralkodóvá vált — nagy szeretettel és lelkesedéssel fogja gyarapítani azt, mint saját vagyonát, saját gazdaságát. Az elképzelés azonban nem valósult meg ilyen tiszta formában. Ezt a kínai és sok más szocialista ország tapasztalata is bizonyítja. A dolgozók inkább munkavállalókként, mint gazdákként viselkedtek. Ennek ellenére a köztulajdon létrehozása általánosságban nem hibáztatható, a hibát inkább abban látom, hogy túlzásba vittük a tulajdonviszonyok megváltoztatását, s nem hoztunk létre megfelelő vagyonérdekeltséget, amely kézzel foghatóan megtestesíti a dolgozók gazdapozícióját. S hiba volt az is, hogy nem alakították ki a termelőerőknek megfelelően differenciált gazdálkodási formákat.

A közgazdászok, sőt a politikusok legnagyobb része számára már világossá vált, hogy sok kisüzemet, boltot nem is kellett volna államosítani vagy szövetkezetbe vonni. Az erdőgazdaságban is hasonló a helyzet. A kis erdőtáblákat, elszórtan élő fákat nem kellett volna köztulajdonba venni. Sok szocialista országban jelenleg ezért tudatosan fejlesztik a magánszektor a szocialista szektor mellett. Ez nagyon helyes. A vagyonérdekeltség létrehozása és megfelelő gazdálkodási formák kialakítása kulcsfontosságú a szocialista gazdaság jövője szempontjából. Nyilvánvaló, hogy a kínai felelősségi rendszer nemcsak nyereségérdekeltséget, hanem vagyonérdekeltséget is jelent. A 30—50 évre terjedő szerződés, a szerződésben megállapított jogok örökölhetősége megnyerte a parasztok bizalmát, s ez roppant nagy erőket szabadított fel.

A szocialista gazdálkodás másik előnye a *demokratizmus* kibontakoztatása, amit a régi rendszerben nehéz volt megvalósítani. A felelősségi rendszer kialakításával Kínában sokkal jobban érvényesítik a munka szerinti jövedelemelosztás szocialista elvét és a demokratizmust is jobban kibontakoztatták. Ez a feltétele a közös gazdaság gyors fejlődésének.

Minden dolognak azonban két oldala van. Az új rendszer legnagyobb mellékhatása, hogy fokozódik a társadalom tagjai közti jövedelmi különbség, ami társadalmi feszültségeket okoz. Ez az ellentmondásos helyzet abból is adódik, hogy Kínában ma még nincs megfelelő adórendszer. A jövedelemkülönbségek gyakran nem a munkából, hanem a kedvezőbb jövedelemforrásból (esetenként teljesen ebből) származnak. Ezt és más kérdéseket sem lehet azonban a régi rendszer fenntartásával megoldani. Egyetlen kiút van csupán: az új irányítási rendszer továbbfejlesztése, tökéletesítése.

AZ ERDŐGAZDASÁGOK ÉS A VÍZGAZDÁLKODÁSI TÁRSULATOK KÖZÖTTI VITÁS KÉRDÉSEKRŐL

Dr. Luib Nándor

A hatályos jogszabályok szerint a nem vízgazdálkodási társulati tag erdőtulajdonos (kezelő, használó) a vele szemben megállapított érdekeltségi hozzájárulás jogalapja és összecszerúsége miatt, a társulat székhelye szerint illetékes helyi tanács végrehajtó bizottsága pénzügyi feladatokat ellátó szakigazgatási szervénél kifogással élhet, továbbá, ha a jogerős államigazgatási határozatot is sérelmesnek tartja, annak felülvizsgálatát az illetékes bíróságtól kérheti.

Az erdő tulajdonosa (kezelője, használója) és a vízgazdálkodási társulat között az érdekeltségi hozzájárulás fizetésére kötelezés (jogalap, összecszerúség) miatt keletkezett vitás ügyekben — államigazgatási eljárásban vagy az államigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során — csak az adott erdőterület vízviszonyainak minden kérdésre kiterjedő vizsgálata alapján hozható megalapozott döntés. Objektív álláspont a vitás kérdésekben (az adott erdőterület a vízgazdálkodási társulat területébe tartozik vagy sem; a vízgazdálkodási társulat tevékenysége vízgazdálkodási szempontból az erdőterületre előnyös vagy káros hatásokat vált ki) különleges szakértelemmel (vízügyi, erdészeti, mezőgazdasági) rendelkező személy megalapozott véleménye alapján alakítható ki.

A vonatkozó vízügyi jogszabályok rendelkezései alapján a szakértői vizsgálatnak az alábbi főbb kérdésekre kell kitérjedni:

- Az adott erdőterület vízviszonyai az érdekeltségi terület vízviszonyaival vagy az azon kiépített vízművekkel hidrológiai vagy vízügyi-műszaki kapcsolatban vannak-e?

Nemleges szakértői vélemény alapján az erdő tulajdonosa (kezelője, használója) az érdekeltségi hozzájárulás fizetésének kötelezettsége alól *mentesülhet*.

- Ha a szakértői véleménye szerint az adott erdőterület vízviszonyai az érdekeltségi terület vízviszonyaival vagy az azon kiépített vízművekkel hidrológiai vagy vízügyi-műszaki kapcsolatban vannak, akkor további szakértői vizsgálat tárgya, hogy a társulati vízi létesítmények rendeltetésszerű vízügyi-műszaki hatása az adott erdőterület tekintetében vízgazdálkodási előnyt nem jelent, vagy elmaradásukból vízgazdálkodási szempontból hátrány nem származik.

Amennyiben a szakértői vélemény szerint a társulati vízi létesítmények működtetése az adott erdőterületre vízgazdálkodási szempontból *közömbös*, úgy az erdő tulajdonosa (kezelője, használója) az érdekeltségi hozzájárulás fizetési kötelezettsége alól *mentesülhet*.

Meg kell jegyezni, hogy az erdő — az erdőterület vízviszonyai és a vízgazdálkodási társulat érdekeltségi területének vízviszonyai között kimutatható hidrológiai, vízügyi-műszaki kapcsolat esetén — vízgazdálkodási szempontból *kedvező* hatással lehet a vízgazdálkodási társulat erdőterületen kívüli érdekeltjeire.

Folytatás a 42. oldalon

AZ ÉSZAK-HANSÁGI ERDŐK EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTÁRÓL

FITTLER OTTÓ

A Kisalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság észak-hansági erdészete 1960-ban alakult meg. Jelentős telepítési tevékenység eredményeképpen, ma 6282 ha-os az erdőterületünk. Az üzemi utakkal kellően feltárt, csatornákkal behálózott, gyorsan növő klónokból és lombos fajajokból álló fatermesztő komplexum élőfakészlete az 1986-os erdőterv adatai szerint 709 360 m³. A VII. ötéves tervidőszakban évi 34 800 m³ a véghasználati lehetőségünk, ami esztendőnként 236 ha felújítási kötelezettség keletkezését vonja maga után. A hansági területeken folyó munka jelentősége így gazdaságunkon belül nő, sőt a fatermelés növekedése következtében, annak keretein túl is éreztetheti hatását. E fatérfogat-produkciójuk miatt nem közömbös kultúrák létesítése, nevelése számos erdővédelmi problémát is felvet.

Erdészetünk termőhelyi viszonyai elsősorban gyors növekedésű nemesnyárok, fűzek termesztését teszik lehetővé. A 46⁰/₀-os területarányú nemesnyárok között dominál az olasznyár és az óriásnyár. A kotus tőzegláp és lápos réti talajon átlagosan középmeleg termőrétegű, nagyrészt egyklónú, soros szerkezetű állományok képezte ökoszisztéma önszabályozó képességéről alig beszélhetünk. A monokultúras termesztés állandóan magában rejtje a károsítók és kórokozók tömeges fellépésének, esetenkénti súlyos kártételének veszélyét.

A LOMBRÁGÓ ÁLLOMÁNYKÁROSÍTÓK közül a nyár gyapjaslepke, valamint a téli araszolók gradációjának lehettünk tanúi. Erdészetünk területén a nagy nyárfacincér a műszaki kártétel mellett 1—2 éves erdősítésekben élet-tani problémát okozott. Jelentőségüknél fogva az említett károsítókról szeretnék részletesebb tájékoztatást adni.

A nyár gyapjaslepke (*Stilpnotia salicis*) az ország távoleső nemesnyáras területein lépett fel állománykárosítóként a 60-as évek végén, 70-es évek elején; a korábbi szakirodalom elsősorban mint nyárfasorok károsítóját említi. Hansági gradációja 1973-ban, Pusztasomorja kerületben kezdődött. Itt sekély termőrétegű, a hidrológiai viszonyok kedvezőtlen alakulása miatt elvitézelenedett, 8—10 éves olasz- és óriásnyárasokban jelentkezett a károsító, s a későbbiekben elszaporodva, esetenként tarrágást is okozott. Életmenetét, károsítását 1975-ben ezen a 300 ha-os kárterületen részletesen vizsgáltuk, közelebb kerülve ezzel biológiájának megismeréséhez (Fittler Ottó—Kiss Anna: A hansági lapterületek erdőállományai egészségi állapotának vizsgálata — Sopron, 1976). 1974-ben és 1975-ben két generációja volt, ekkor termikus ködözéssel, Foszfotion-nal történt védekezés. A károsító 1973—1979 között szinte végigvonult valmennyi jelentős nemesnyáras tömbünkön, különböző mértékű pusztítást okozva. A terjeszkedés iránya a fellépés helyétől DK-i, K-i. Pusztasomorjai területünkön a gradáció 1976-ra összeomlott, de ettől DK-re levő Princ-Hanyban, valamint K-re, 15—20 km távolságban fekvő tizrendesi, he-

gyesdombi nyárasokban továbbszaporodás mutatkozott. Évenként egy vagy két generáció jelentkezett, a petealakban való átteleléssel szemben 1978/79 telén L_1 -es diapauzát is tapasztaltunk, a törzs kéregrepedéseiben.

A nyár gyapjaslepke veszélyessége miatt 1979. május 10, 11-én 1000 ha-os kárterületen vált szükségessé a védekezés. A hernyóalakban áttelelt nemzedék előbújását és kártételét a csapadék, hűvös tavasz késleltette. A hernyók levélhántásból intenzív rágásra való áttérésének kezdetén, amikor zömmel L_2 -es stádiumban voltak, hatásos védekezést hajtottunk végre helikopterrel. 400 ha-on *Thuricide* biopreparátum 1 kg/ha-os dóziséval, 600 ha-on pedig *Fekama AT*—25 8 l/ha-os dóziséval juttattuk ki, 50 l vízzel. A *Stilpnotia* károsítását azóta nem észleltük, de annak tömegszaporodásában kísérő fajokként szereplő téli araszolók fokozott térhódítását tapasztaltuk, kártételük napjainkban is gond.

A kis téli araszoló (*Operophtera brumata*), nagy téli araszoló (*Erannis defoliaria*) és az aranyos téli araszoló (*Erannis aurantiaria*) az erdészet idősebb, 20 év körüli állományaiban, de 1—2 éves felújításokban is előfordul. A felszaporodás 1981-ben kezdődött, Princ-Hanyban. Itteni kártételük kezdetben gyenge mértékű volt, csatornák, nyiladékok szélén levő sorokra korlátozódva. A későbbiekben 20—30 ha-os erdőrészeink belsejére is kiterjedt a rágás. A téli araszolóknak nemesnyárasokban való ilyen mértékű gradációját eddig nem tapasztaltuk, a szakirodalom sem foglalkozik vele. Ott, ahol ez jelentősebb és ismétlődő volt, az állományok fejlődésében, általános egészségi állapotában tükröződött. A három faj aránya az évek során kárterületenként is változott. Leggyakoribb a kis téli araszoló (50%), a nagy téli araszoló 30%-ban, az aranyos téli araszoló 20%-ban van jelen; ez évben a nagy téli araszoló arányának növekedését észleltük. 1983—84—85-ben *Decis ULV* 1.0—1.4 l/ha-os dóziséval használtuk ellenük, váltakozó eredménnyel, ez évben *Dipel* (1 kg/ha, 40 l vízzel) került kijuttatásra, 450 ha-on.

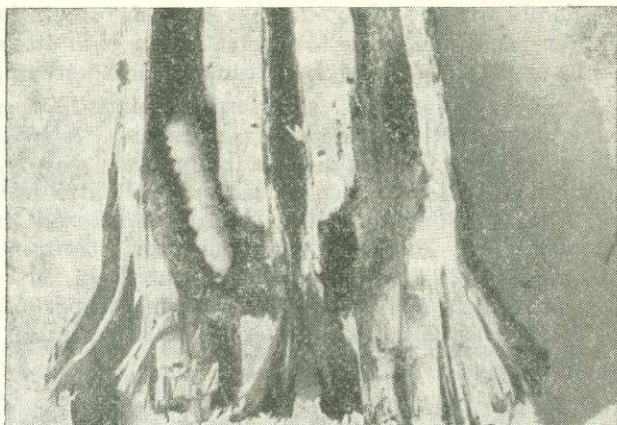
A XYLOFÁG KÁRTEVŐK közül legnagyobb jelentőségű a nagy nyárfacincér, ezt követi a tarka égerormányos, továbbá a darázslepke és a bögölyszitkár.

A nagy nyárfacincér (*Saperda carcharias*) fertőzőtség nyárasainkban 60%-osra tehető. Előfordul, hogy 20 cm töltmérőlű fák is kitornek tőben az erős álcárágás miatt. Az idősebb állományokban bekövetkezett műszaki kár mellett, 1—2 éves erdőszítésekben is megfigyeltünk erős fiziológiai kártételt.

A Jánossomorja 4 A erdőrészlet olasznyár fácskái tavaszi első kivitel után fertőződtek az elhúzódo rajzás során, 39%-ban. A nemzők a környező idősebb állományból kerültek az erdőszítésbe. Erős roncsoláskor, több álca együttes rágásakor a jobb növekedésű fácskák gyökfőjén a fertőzést követő évben laza szövetű, gubószerű burjánzás alakul ki. A másodéves álcák fokozódó rágását a tő környékén hulló, durva rágcsálék jelzi. Az ábrán 2 éves olasznyár fácska felhasított törésze látható, a nagy nyárfacincér álcájával. A törészép keresztmetszete jelentősen lecsökken, sokszor csak a palástra korlátozódik.

A fácska növekedését, fejlődését ez nagymértékben csökkenti. A törész súlyos szétrágásakor alig vegetál, az erős szelek miatt igen gyakran tőben kitornek. Ezek az egyedek nem hajtának ki újra. A menetekkel átjárt törész gombafertőzése, álgesztesedése korán bekövetkezik. Vizsgálati területünkön a második év végére az olasznyár egyedek 17%-a elpusztult a súlyos álcakár következtében.

Nagy nyárfacincér,
2 éves fácskán

Erős fertőzéskor az álca okozta kár mellett a nemző táprágása is jelentős lehet, amit a fácskák törzsén, a korona erősebb hajtásain figyelhetünk meg. Az imágó rágása a törzs, hajtás tengelyére merőleges. A körívszerű, az esetek 54⁰/₀-ában a kerület $\frac{1}{4}$ -ét, 35⁰/₀-ában $\frac{1}{2}$ -ét érintő, egyedenként átlagosan 3 db rágásképek alakja a keletkezés időpontjától, a rágás méretétől, a törzs és hajtás vastagságától, a fácska növekedési erélyétől, a kiforradástól, esetleges gomba- és egyéb rovarfertőzéstől függően rendkívül változatos. A törzs koronában végigfutó részén gyakori a felhasadozó szélű, szabálytalanná torzult forradás. Teljes gyűrű esetén gyakori a fácska eltörése, de a kár nem ebben jelentkezik elsősorban, hanem fertőzési kapu létesítésével, a kéregfekély-fertőzés elhatalmasodásában.

NYÁR KÉREGFEKÉLY a *Cryptodiaporthe populea* (kon. *dotichiza populea*), valamint egyéb gombák és baktériumok által okozva nemesnyárasainkban különböző mértékben mindenütt megtalálható. A száraz vagy túl nedves körülmények között az állományok foltos pusztulásához vezethet, de ha ez nem is következik be, nagymértékben visszaveti a fejlődést. Az erdősítés első éveiben elszenvedett erős fertőzést a fiatal fácskák sokszor nem képesek kiheverni, ilyenkor töre vágás segíthet a helyzeten. Erős diszpozíciója miatt az óriásnyárat, korainyárat már nem ültetjük.

A VADKÁR erdősítéseink, fiatalosaink sorsa szempontjából lényeges. Ez nálunk főként szarvas által okozott törés, rügyrágás, hántás. Folyamatos erdősítéseinket (500 ha-nyi területen) bekerítjük, de ez sem megoldás, csak tetemes költség. A károk mérséklődését a természetes vadeltartó képességet többszörösen meghaladó vadállomány megfelelő szintre való redukálásától lehet csak várni.

Fentiekben — a teljesség igénye nélkül — nemesnyárasaink egészségi állapotára legnagyobb veszélyt jelentő biotikus kártevőket, kórokozókat, a fellépésük során előállt helyzetet igyekeztem felvázolni. Az állományok erdővédelmi szempontból való értékeléséhez a jelenlegi állapotot kialakító tényeket, körülményeket, feladatainkat a következőkben összegezhetem:

1. Termőhelyi, fajajösszetételi, állományszerkezeti sajátosságaink miatt, e kiterjedt, gyors növekedésű, lágy lombos komplexum — a tápnövények nagy tömegű jelenléte, a természetes ellenségek hiánya, a kedvező környezeti té-

nyezők miatt — kisebb-nagyobb mértékben ugyan, de állandóan veszélyeztetett. Ezt a *veszélyhelyzetet*, az esetenkénti tömegszaporodás nyomán előálló növedékkiesést, fatérfogat-csökkenést *gazdálkodásunkba tehát be kell kalkulálni.*

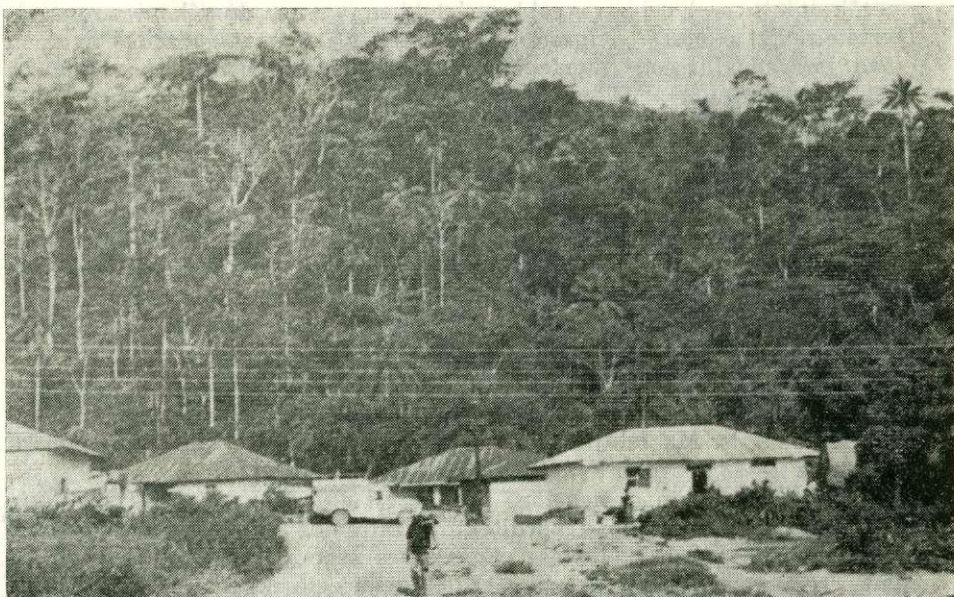
2. A termőréteg vastagsága, továbbá a hidrológiai viszonyok meghatározók egy nyáras életében. Az általános egészségi állapot csak az optimálisnak tekinthető termőhelyeken megfelelő. A károsítók, kórokozók itt is jelen vannak, de a fatérfogat-produkcióra kisebb negatív hatást fejtenek ki. Minél inkább közeledünk a nyáras határtermőhelyek felé, annál több problémával kerülünk szembe (kárláncolat). *A sekély termőrétegű, leszáradó területekrészek*en, ahol a vízviisszapótlás a csatornarekonstrukciós munkák ellenére sem oldható meg, *le kell mondanunk nyárkultúrák létesítéséről, a feketefenyő, kocsányos tölgy, magaskőrís, nyír felkarolásával.*
3. A termelésbe vont *klónok számának emelése szükséges*, itt a fatermési tulajdonságok mellett messzemenően figyelembe kell venni az erdővédelmi szempontokat is. Ma felújításaink során előnybe részesítjük a „Pannónia” nyárat, az „I—58/57” fehérynnyárat, az „I—1/59” olaszfüzet.
4. Sasági területünkön a *megelőző védekezési eljárásokra kell alapoznunk*, ezek közül leglényegesebb a körültekintő fajajmegválasztás, ezt követően a technológiai fegyelem betartása. Egészséges szaporítóanyagot kell nevelnünk, rendszeres csemetekerti peszticides kezelésekkel, jól előkészített talajviszonyok mellett gondos ültetés szükséges. (E nagy volumenű felújítási tevékenység a talajelőkészítő erőgép- és eszközállomány jelentős bővítésével oldható csak meg.) Az erőteljes „hanyi” gyomkonkurenciát vissza kell szorítani talajápolással, a nevelővágások során jobban figyelembe kell vennünk az egyes klónok biológiai tulajdonságait. Ezek következetes betartása feltétele fatermelő bázisunk megőrzésének és szélesítésének.
5. Kiterjedt területű, idősebb állományok között fekvő erdősítéseinkben reális megszüntető védekezésre nincs mód, hisz a komplex növényvédelmi eljárások alkalmazása esetén is — a zömmel többgenerációs, illetve elhúzódó fejlődésű károsítók, a nagy tömegű spóra miatt — állandóan számítani lehet az újrafertőzésre. Lombrágó hernyók tömegszaporodása során csak a károsítók fejlődési állapotához (L₂) igazított, helikopteres inszekticid kezeléstől várhatunk eredményt. Állományainkban mindenképp a *Bacillus thuringiensis*-készítményeket tartjuk perspektívikusnak, ismert előnyeik miatt. A hernyógradációk felfutásának megakadályozására, a károsítók magállomány szintjére történő visszaszorítására a jövőben 2—3 évente — a hernyófauna és veszélyhelyzet alapján akár nagy területeken is — *célszerű az erdők légi kezelése.*

Napjainkban — amikor az erdősítések felhozása egyre több figyelmet, munkát, időt és költséget követel — az erdővédelmi tevékenység súlya szükségszerűen nő. Reméljük, hogy az erdővédelmi szolgálat korszerűsítése, hatékonyságának növelése is segíteni fog a feladatok megoldásában.

Az Erdészeti Tudományos Intézet pályázatot hirdet kutatói állások betöltésére Budapesten.

Keres gyakorlott erdőmérnököket: lehetőleg erdővédelmi szakmérnöki képesítéssel az erdővédelmi osztályra, közgazdasági gyakorlattal az erdőszeti gazdaságtani osztályra, környezetvédelmi képesítéssel a nemesítési és környezetvédelmi osztályra. Előnyben részesülnek a nyelvismerettel és üzemi gyakorlattal rendelkezők. Bérézés a kutatóintézetekre érvényes rendelet szerint.

A pályázatokat a lapmegjelenéstől számított 15 napon belül kéri beküldeni az intézet személyzeti vezetőjének (1023 Budapest, Frankel Leó u. 44.).

Fakitermelő település, libériai őserdőben

TÜRELMES ERDŐK HAZÁJA: LIBÉRIA

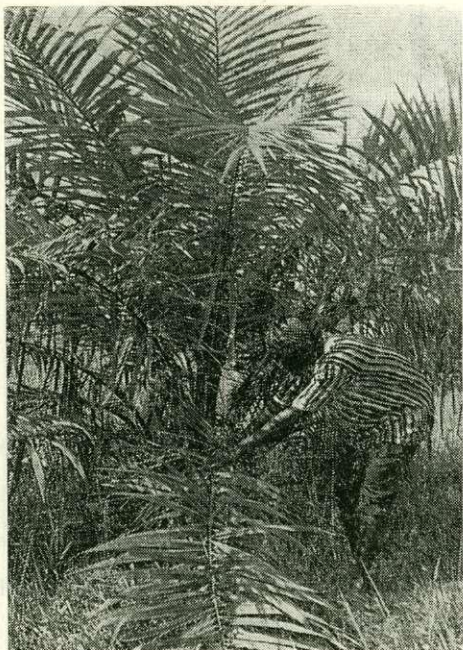
A fakitermelésben, -feldolgozásban dolgozók szinte kivétel nélkül fekete bennszülöttek, az irányítói tiszteket betöltők egy része viszont európai. De egyre több az angliai, egyesült államokbeli egyetemeken végzett fiatalok száma. Libériában vagyunk, Nyugat-Afrikának ennek a politikailag igencsak ellentmondásos viszonyokat tükröző államában. A hazánknál jó megyényivel nagyobb területű ország (98 284 km²) földrajzi fekvése meghatározza erdőtípusait. Délről az Atlanti-óceán mossa Libéria partját, közel hatszáz kilométer hosszan. Szomszédai nyugaton Sierra-Leone, északon Guinea, északkeleten és keleten Elefántcsontpart (Ivory Coast).

A geológusok délről észak felé haladva, négy övezetre osztották az ország területét. Első a tengerparti zóna. A maximális magasság itt 50 méter tengerszint felett. Továbbhaladva, az úgynevezett homokdűnés, kőgörgeteges övezet következik, ahol az átlagmagasság emelkedik és 50–100 méter között váltakozik. A harmadik a középhegyvidéki övezet, ez foglalja el a legnagyobb helyet Libéria területén. Északon már európainak tekinthető magas hegyeket is találunk, az ottani elnevezéssel élve, az

északi magasföldön. A sierra-leonei, illetve guineai államokkal határos hegyvidékeken az ország legmagasabb pontjai elérik az 1500 métert.

Az övezetek talaj-, domborzati és klimatikus viszonyai meghatározzák a jellemző erdőtípusokat. Előbb azonban néhány statisztikai adat. Számos európai ország méltán megirigyelhetné a következő számot: 58 százalék, vagyis 38 570 négyzetkilométer. Ennyi ugyanis az ország területének erdőállománya. Ez az adat azonban ellentmondásokat rejt magában. (Szerepelnek itt ugyanis az amerikai Firestone világcég kaucsukültetvényei is.) Nagyságrendileg második helyet foglalják el a szavannák, szavanna jellegű erdők. Az összterület 20 százalékát, vagyis 13 300 négyzetkilométert. 16 százalékot (10 640 km²-t) foglalnak el a lecsapolt és ültetvényhasznosításra nyert területek. A farmok nagysága mindössze 6 százaléknyi, közel négyezer négyzetkilométer.

Libéria erdeiben 260 féle fafajt tartanak nyilván. Az erdőgazdálkodás irányítója a Forestry Development Authority, vagyis az erdőfejlesztési hatóság. Eddigi legnagyobb szabású vállalkozásukat nemrégiben fejezték be, 1971-ben kormány-

Olajpálma-telepítés a FOYA PROJECT területén

program határozta meg, hogy újratelepítési feladatukként előregedett erdők helyén újat kell telepíteniük. A program eredményeként Libéria 4920 km² erdővel lett gazdagabb. Az FDA a négy geológiai zónán belül két fő csoportra osztja a fafajokat: az északi lombhullatók, illetve a déli örökzöldek kategóriájába. A két övezet határán természetesen több kilométeres sávokban vegyesen található a két fafajcsoport.

A 260 fafaj közül a legjellemzőbbek és a feldolgozás szempontjából elsősorban számottevők: teak, mahagóni, dió, vasfa, óriás makore — ez utóbbi 200 éves korában eléri a 240—250 centiméteres átmérőt, mellmagasságban mérve. Fontosabb előfordulási helye a Grand Cape Mounth tartománya, a Grand Gedeh megye, illetve a Sino megye területének erdősege.

A fakitermelés jelentőségét William S. Tolbert, volt elnök ismerte fel. (Az 1980-as katonai hatalomátvételkor meggyilkolták). 1971-ben a kitermelt fa mennyiség 342,7 millió köbméter volt, ebből 224,4-et exportáltak. A kormány fejlesztési intézkedései nyomán 1977-ben már 598,4 millió m³-re emelkedett a kitermelt faanyag mennyisége, az export pedig elért a 275,5

millió m³-t, ami abban az évben 46 millió dollárt jelentett az afrikai ország népgazdaságának. A fakitermelés korszakos angol, amerikai gépekkel történt.

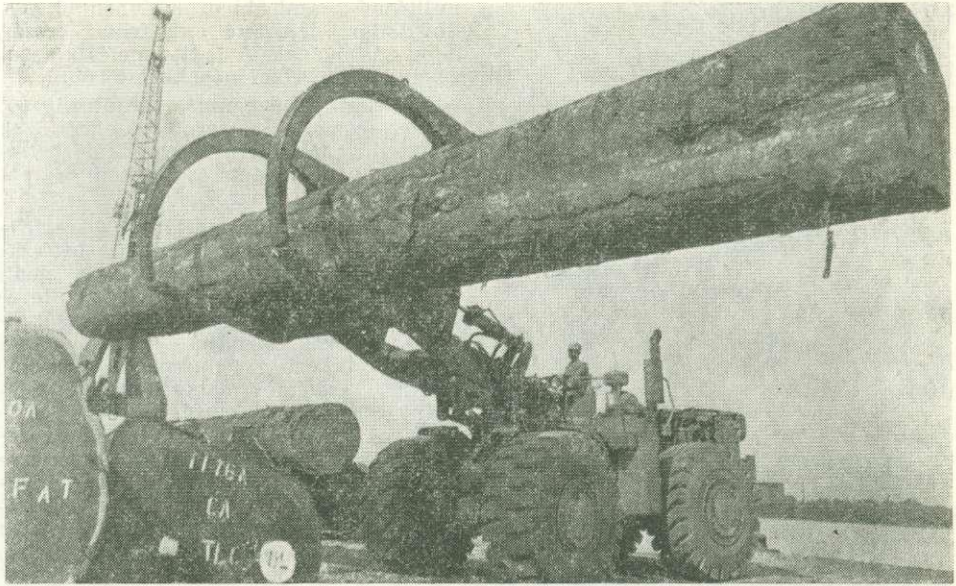
A Forestry Development Authority öt zónára osztotta az erdőterületet. Ezek alaposabb megismerésében nélkülözhetetlen azonban néhány szót ejteni a meteorológiai tényezőkről.

Libéria legdélibb pontja 4° 30'-re fekszik északra az egyenlítőtől, de legészakibb települése is csak 8° 30'-nyit jelent. Jellemző a csapadékmennyiség, illetve annak eloszlása. Az igazi monszunesők — az esős évszak — május—júniusban szerezcséltetik ezt a tengerparttal, mocsarrakkal, őserdőkkel, magas hegyekkel egyaránt büszkélkedő országot. Az évi, átlagosan 5700 milliméternyi eső java része ekkor zúdul a talajra. Ám ugyanerre az időszakra tehető a legtöbb napfényes napok száma is. Napközben tehát fél óráig, óráig zuhog a zápor, majd kisüt a nap és minden párolog. A monszunesőn túl, másik fő jellemző a páratartalom. Relatív értéke 65—78%, de a tengerparton, illetve az esős évszak ideje alatt eléri a 100%-ot is.

Ez kedvező az FDA által meghatározott első zóna fáinak, a tengerparti mangroveerdőknek. Jelentős helyet foglal el Libéria területén az örökzöld erdők területe. Az úgynevezett másodlagos erdők, az alacsony bozótosok és a mezőgazdasági területek képezik a harmadik kategóriát. A következő kettő viszont egyre több jelentőséggel bír.

Nemzeti erdőknek nevezik Libériában az állami irányítás alá tartozó erdőterületet. Hogy mi ebben a különös, kérdéssel joggal az olvasó. Az, hogy ebben az államban az ércbányák, a kaucsukültetvények mind nyugati világcégek kezében vannak, meghatározott ideig. (A határidő nem rövid.) A bányavállalatok (Krupp—Thyssen vagy a svéd—amerikai LAMCO) a bányák nyitásához, műveléséhez jelentős erdőterületet igényeltek és kaptak. A Firestone kaucsukültetvényei telepítéséhez úgyszintén területet igényelt. Márpedig a kaucsukfák nem kimondottan az óceán partján fekvő, homokszemcsés-dűnés talajon növekednek legszívesebben.

A nemzeti erdők sajátos önálló gazdasági-gazdálkodó egységként ténykednek. Jelentősebbek közülük a North Loma NE, a Gola, Kpelle NE (Lofa megye), Grebo NE (Grand Gedeh megye), Sapo NE (Sino megye). Ugyanehhez az erdőhöz tartozik Libéria első nemzeti parkja, a Sapo NP. Fiatalabb rokona a Grand Cape tartománybeli Kaiha folyó

Az évi faexport értéke 50 millió dollár. Makora rönkök máglyázása

is magába foglaló Ngilima Nemzeti Park.

A nagy kiterjedésű erdőkben, a fa-tengerből kihalított foltokon a termeltetők-feldolgozatók alkalmi településeket hoznak létre, ahol a bádoggal fedett, üvegezetlen ablakkal kialakított házikókban bútor alig van, mondván: a hőség, a pára úgyszólamint megesz mindent. Ám, mivel villanyvezeték helyenként akad, a tehetősebbeknél nem hiányzik a színes tv, a képmagnó. Nehogy valaki most az újonnan felkapaszkodott négerék kivagyiságára gondoljon! Egy képmagnó ára Libériában, a mi árainkhoz képest, elenyésző. És nem szabad elfelejteni azt sem, hogy a libériai munkanélküliség meghaladja a hatvan százalékot. A munkára várók — de inkább üzletelgetők — java része a fővárosban, Monroviában jelentkezik. Az erdőkben foglalkoztatott vagy a vasércbányákban, a kaucsukül-

tetvényeken alkalmazottak összehasonlíthatatlanul jobban élnek mint a jobb reményében a fővárosi nyomornegyedek viskóiba vándorolt társaik.

Az állami építkezések sok faanyagot igényelnek. A lakások nem fából készülnek. Sok fa van és még sincs fa. Elmentmondásról esett már szó a korábbi sorokban. A Tolbert-rendszer elkezdett valamit Libériában. A mostani adminisztráció, Samuel Doe vezetésével, hatalomra kerülésével, sok változást ígért, de a sikertelenségre mi sem jellemzőbb, mint az a tény, hogy az elmúlt év őszén újabb puccsot robbantottak ki a Doe-rendszer ellenzői. A politikai élet forrong, az ország meglehetősen elhanyagolt erdőállománya, úgy tűnik, türelmes. De a vágásérettségi korok ismeretében, nem sokáig.

Solymos László

Folytatás a 35. oldalról

A szakértői vizsgálatnak e körülmény tisztázására is ki kell térni, mert a kedvező hatás kimutatása adott esetben az érdekeltségi hozzájárulás összecszerúségét csökkentő tényezőként jöhet számításba.

— További szakértői vizsgálat tárgya lehet, hogy az adott erdőterületre vízgazdálkodási szempontból a társulati vízi létesítmény működtetése káros hatásokkal jár-e?

Ha igen, akkor az erdő tulajdonosa (kezelője, használója) a károkozóval szemben kárigényét érvényesítheti, illetve az érdekeltségi hozzájárulás összecszerúségét ez a körülmény is csökkentheti.

Rovatvezető: Gáspár-Hantos Géza

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

MTESZ-KÖZGYŰLÉS

A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége (MTESZ) 1986. október 18-án tartotta XIV. tisztújító küldöttközgyűlését Budapesten. Az OEE képviselőjében — küldöttként — *dr. Csötönyi József, dr. Ébli György, dr. Fadgyas Kálmán, Gáspár-Hantos Géza, dr. Herpay Imre, Király Pál, dr. Kovács Jenő, Pálhalmi János, dr. Pető József, Stádel Károly, dr. Tibay György, dr. Várhelyi József* vettek részt.

Ez alkalomból a szövetségben végzett kiemelkedő szakmai és társadalmi tevékenységükért, tagtársaink közül az alábbiak kitüntetésben részesültek:

- *dr. Madas András*, az OEE elnökségének tagja, „*Socialista Magyarorszáért Erdemrend*”.
- *Király Pál*, az OEE alelnöke „*Munka Erdemrend*” ezüst fokozat,
- *dr. Andor József*, az OEE elnökségének tagja, *MTESZ-díj*.

A közgyűlésen az országos elnökség tagjává megválasztott tagtársaink:

- *dr. Herpay Imre*, az OEE elnöke,
- *dr. Kovács Jenő*, az OEE elnökségének tagja,
- *dr. Madas András*, az OEE elnökségének tagja.

Az MTESZ ellenőrző bizottság tagja lett *dr. Ébli György*, az OEE vezetőségének tagja. A végrehajtó bizottság tagjaként *dr. Kovács Jenő*t az MTESZ egyik alelnökének megválasztották. Az állandó bizottságai közül a „Környezet- és Természetvédelmi Tanács” elnöke *dr. Madas András* lett.

A küldöttközgyűlésen szót kapott *dr. Várhelyi József*, aki az OEE és *dr. Csötönyi József*, aki az OEE budapesti intézőbizottsága nevében szólalt fel:

Dr. Várhelyi József:

Az MTESZ második legrégebb és egyben az egyik alapító egyesülete, a fennállásának 120. esztendejében járó Országos Erdészeti Egyesület képviselőjében, tisztelettel köszöntöm a közgyűlést.

A közgyűlés dokumentumait tanulmányozva, a főtitkár elvtárs szóbeli kiegészítését meghallgatva, csak tovább erősödött bennem az a meggyőződés, hogy az elmúlt években az MTESZ munkája — a kifejezés jó értelmében — politikusabbá vált. Ez nem a politikai jelszavak és közhangulatok hangoztatásában nyilvánult meg, hanem abban, hogy a szövetség a rendelkezésre álló erőforrásokat céltudatosan koncentrált a népgazdaságunk legfontosabb feladataira, a gazdálkodás megújítására, a műszaki-gazdasági innovációra.

Megmutatkozott ez a politikus szemlélet többek között abban is, hogy az MTESZ az elmúlt évek nehéz időszakában hozzájárult a politikai közhangulat stabilizálásához. A szövetség nem adott teret annak a hangulatnak a kibontakozásához, amely helyvel-közzel felütötte fejét, azt hangoztatva, hogy most van itt az idő a realitáris helyzetének javítására, mivel a kényszer országunkban már sok mindent megoldott. Ugyanakkor a beszámolókból az is világosan kirajzolódik, amit az egyesületi tagság menet közben is jól érzékelt, vagyis az, hogy az MTESZ szívós következetességgel lépett fel a különböző országos irányítószerveknél a realitáris társadalmi helyzetével kapcsolatban kétségtelenül kialakult feszültségek feloldása érdekében. A helyzet alakulása szempontjából „frontáttörést” jelent az, hogy a té-

mát kivezette a politikailag „kényes” szférából. Nagy eredmény, hogy a reálértelmisségi problémát ma már nem kell politikailag „kényes kérdés”-ként kezelni.

A műszaki-gazdasági innovációval kapcsolatban, többször halljuk manapság, hogy kár ezzel foglalkozni, hiszen a rendelkezésre álló pénzforrások még a szinten tartáshoz sem elegendők. Ha netalán mégis volna némi mozgásteret a gazdálkodónak — mondják —, akkor gúzsba kötik a közgazdasági szabályozók. Annak elismerése mellett, hogy a vállalatok helyzete általában nem könnyű és népgazdasági ágazatonként nagy változatosságot mutat — meg kell mondani, hogy ezek a peszsimista hangok gyakran nem is a gazdasági értelmiség köréből erednek és irreálisan felnagyítják, kisarkítják a problémákat. Mert azt azért le kell szögezni, hogy a műszaki-gazdasági értelmiséget az elmúlt években sem a defetista szemlélet, hanem éppen ellenkezőleg, a kemény küzdeniakarás és maga a küzdés jellemezte.

Arra nézve, hogy lehet fejleszteni még a jelenlegiekhez hasonló nehéz években is, engedjék meg, hogy a saját szakmánk területéről megemlítsék néhány példát: a Mátrai EFAG úttörő lépéseket tett a hulladékmentes komplex fakitermelési technológia kialakításában, a Nagykunsági EFAG által kifejlesztett faaprító gépek és elektronikus vezérlésű aprítékűzelő berendezések közelítik az európai élvonalat. A Nyugatmagyarországi Fazdasági Kombinátban meghonosított új technológiák és termékek, mint például a *Betonyp* cementkötésű faforgácslap, a *Colornyp* lemezek és az ezekből készült épületelemek, bútorok szintén magas szintű technológia termékei. Ennek kapcsán szabad legyen a Zalai EFAG területéről is — ahol én is dolgozom — megemlítenem néhány példát: így a fenő előhasználati gépsor kialakítását (amelynek 1 m³-re vetített élőmunka-igénye csak negyede a hagyományos technológiáénak), lézertechnika alkalmazását a fűrészáru továbbfeldolgozásában, az elektronikus rönkbemérő használata faanyag felvételezése során stb.

Arra van szükség, hogy a műszaki-gazdasági innováció tekintetében sportnyelven szólva — ne „a pálya széléről bekiabálók” legyenek a hangadók, hanem maga a műszaki értelmiség. Az MTESZ ragadja magához a kezdeményezést, s mint arra a leghivatottabb, a jó példák felkutatásával, elterjesztésével bizonyítsa, hogy az innováció napjainkban nemcsak szükséges, de lehetséges is.

Szeretnék egy észrevételt fűzni a szövetség jövőbeli érdekvédelmi tevékenységének stratégiájához. Ezt a tevékenységet tovább kell folytatni. Jelenleg azonban, ha ez a téma szóba kerül, mindenki azonnal az anyagiakra gondol és a kereseti-jövedelmi arányok panaszolását helyezi előtérbe. Annak elismerése mellett, hogy szakmánként és az értelmiségen belül rétegenként eltérő mértékben, de kétségtelenül léteznek komoly feszültségek forrását jelentő, „szűk keresztmetszetek”, mégis, megszemlénően egyetérték az MTESZ azon érdekvédelmi stratégiájával, amely az eddigieknél sokkal nagyobb hangsúlyt helyez a munka erkölcsi tényezőire. A rend, fegyelem, pontosság, megbízhatóság, lelkiismeretesség, áldozatkészség, szorgalom, gondosság stb., mind megannyi olyan fogalom, amelyeken az emberiség élete öröktől fogva alapszik, amely mindenfajta társadalmi megújulás feltétele, s amelyeket önmagában nem helyettesíthet egyetlen tényező: az ún. érdekelttség. Történelmi példák is, saját tapasztalataink is bizonyítják, hogy az érdekelttség elengedhetetlenül szükséges, de önmagában nem elégséges feltétele a társadalom normális működésének. Az anyagi érdekelttségnek az erkölcsi alapoktól elszakított és túlhangsúlyozott előtérbe állítása az örökös elégedetlenségtől fűtött, felső határt nem ismerő pénzhaszvához vezet, és az MTESZ-nek nem lehet célja az ilyen irányú haladás. Ezért nem tekinthetjük az MTESZ érdekvédelmi funkció feladásának, ha a szövetség a hosszú távú célokhoz elvezető tendenciák szorgalmazása mellett helyesnek ismeri el és támogatja azt az állami bérpolitikai alapelveket, amely a teljesítmények és a bérkiáramlás közötti szigorú egyensúly megőrzése fölött örködik. Arra viszont érdemes figyelmet fordítani, hogy ez az elv mindenhol érvényesül-e és mindenütt egyformán érvényesül-e?

Feladatokban gazdag történelmi korszakban, a világgazdasági kihívás korszakában élünk. Alkotó ember számára a feladat szépségét a küzdés lehetősége, a feladat nagysága, jelentősége adja meg. A mai generációnak nem kell a háborútól romba döntött országot koplalva újjáépíteni, nem kell a szocialista ipar és a nagyüzemi mezőgazdaság alapjainak lerakásán fáradoznia. A mi generációnknak az a történelmi feladat jutott osztályrészül, hogy a magyar gazdaságot az intenzív növekedési pályára állítsa, és a gazdaságilag fejlett országok sorához felzárakoztassa. Véleményem szerint ez is van legalább olyan imponáló feladat, mint az előző generációk bármelyikéé. Mi, erdészek, bízunk abban, hogy a szövetségi összefogás erejét reprezentáló közgyűlési határozat végrehajtásával nagy lépést teünk majd előre a következő években a műszaki haladás útján.

Dr. Csötönyi József:

Az erdő, mint igen bonyolult környezeti rendszer, elsőrendűen fontos természeti erőforrás, amely megújítható nyersanyagot; fát terem. Az erdő nemcsak nyersanyagforrás, hanem a környezet védője is, alakítja, formálja a táj arculatát, pihenést, felüdülést nyújt az embernek, védelmet és élőhelyet a növény- és állatvilág megannyi, számos képviselőjének, féltett esztétikai és kulturális kincsünk is. Nem véletlenül állapította meg dr. Róth Gyula Kossuth-díjas, az erdőművelés Európa-hírű professzora, hogy „az erdő az embernek és az emberek által alkotott államoknak egyik alapvető létalapja és ...erdő nélkül emberi jólét nem is képzelhető”. A felsorolt célok — napjainkban — a jóléti erdőgazdálkodás keretében valósulnak meg. Egy hazai és az erdő különböző funkcióinak megítélését kutató vizsgálat szerint, az erdő legjelentősebb funkciójának a környezet védelmét tartották. Mi, erdészek, akik hivatásukból eredően, felelősek vagyunk erdeinkért, olyan erdők létesítését, nevelését tűztük ki célul, amelynek jelentős fanyersanyag-termeléssel, továbbá környezetvédelmi, szociális-üdülési szolgáltatásokkal járulnak hozzá a növekvő társadalmi szükségletek kielégítéséhez. E munkához azonban szükséges a társadalom támogatása is.

*

A Budapesti Erdők Baráti Köre, hazánkban és az MTESZ-en belül az első, olyan társadalmi fórum, amely a Budapesten élők, itt lakók figyelmét az erdők felé fordítja és munkára hív mindenkit, aki a budapesti erdőkért bármit is tenni tud és akar. Alapdoktrínája a „Per silvam pro homine” (az erdővel az emberért). Ahhoz, hogy a főváros területének 8,4%-át kitevő, 4340 ha-nyi erdő maradéktalanul megfeleljen az erdő hármassá, de különösen a környezetvédelmi, szociális-üdülési funkciójának, társadalmi összefogásra van szükség. Ennek az összefogásnak a letéteményese az OEE budapesti intézőbizottsága által kezdeményezett és az MTESZ Budapesti Szervezete szakbizottságaként megalakuló és működő kör.

A Budapesti Erdők Baráti Körének programja nem kevesebb, mint a magyar erdészet kiemelkedő egyénisége, *Kaán Károly* akadémikus több mint hat évtizeddel ezelőtt megfogalmazott gondolatainak megvalósításán való fáradozás:

„El fog jönni ezzel, mert el kell jönnie az időnek, amikor az erdő minden magyar kultúremlék szemének és szívének is egyik legkedvesebb tárgya lesz és azt nemcsak azért fogja nagyrabecsülni, mert testét-lelkét üdíti és megnyugtatja, szépérzékét pedig gyönyörködteti —, de mert a magán- és közgazdasági érdekek nézőpontjából is benne a nemzet egyik legszebb és legértékesebb kincsét ismeri fel.”

Bízom abban, hogy a Budapesti Erdők Baráti Köre gondolata nemcsak megértésre és támogatásra talál, hanem — szerte az országban másutt is — követésre.

*

Ünnepi elnökségi ülés keretében emlékezett meg egyesületünk elnöksége meghívott vendégeivel Budapesten, 1986. október 14-én, az OEE fennállásának 120. évéről és az Alkotmány u. 6. sz. alatti, volt székháza létesítésének centenáriumáról. Megnyílt a zászlódíszöbe öltözött, egykori székház évtizedek óta zárt kapuja, hogy az öreg falak között a résztvevők megilletődötten elfoglalhassák helyüket a II. emelet 332. helyiségében, nagy emlékeztető *Bedő Albert* hajdani egyesületi dolgozószobájában, a tölgylevélkoszorús stukkóval díszített mennyezet alatt. Az erre az alkalomra szólnoki közgyűlésünkön avatott egyesületi zászló, egyetlen dekorációként nyert elhelyezést. A bordó bársonnyal takart elnökségi asztalon a közel száz éve készült bőrkötésű, veretes, szakmai jelvényünkkel ékesített emlékkönyv külön is emlékeztetett történelmi múltunkra. Az elnöki asztalnál *dr. Herpay Imre* elnök és *Gáspár-Hantos Géza* főtítkárral foglalt helyet.

Jelen volt még: *Király Pál* alelnök, *dr. Tibay György* főtítkárhelyettes, *Andor József*, *Barátossy Gábor*, *dr. Bondor Antal*, *dr. Csötönyi József*, *dr. Gál János*, *Herzeg Miklós*, *dr. Kovács Mátyás*, *László Györgyné*, *Schmotzer András*, *dr. Solymos Rezső*, *Szekeres Péter* elnökségi tagok.

Vendégként jelen volt: *dr. Csontos Gyula*, a MÉM Erdőrendezési Szolgálat főigazgatója, *Bedő Tibor*, az ERFATERV igazgatója, *Jérôme René*, Bedő-díjas erdőmérnök, *Soltész István*, az OMBKE elnöke, ny. ipari miniszterhelyettes, *dr. Winkler András* EFE-rektorhelyettes, valamint *Molnár Jánosné* szervezőtitkárral, *Fekete Gyula* és *Riedl Gyula* Bedő-díjas erdőmérnökök, a titkárság munkatársai.

Dr. Herpay Imre meghatott szavakkal nyitotta meg az ünnepi ülést, üdvözölve az elnökség megjelent tagjait, a meghívott vendégeket, közöttük kiemelten hűséges testvéregyesületünk, az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület elnökét. Ismertette az ülés napirendjét, majd köszönetét fejezte ki *Tömpe Istvánnak*, az emléktábla létesítését eldöntő közbenjárásáért és *dr. Krajcsovics Józsefnek* azért a megértő támogatásáért, amellyel rendelkezésre bocsátotta a ház egyes helyiségeinek megtekintését és nem utolsósorban az emléktábla elhelyezését. Ezt követően az elnök átadta a szót az alelnöknek, „Az OEE 120 éve” c. emlékbeszéde megtartására.

Király Pál, egyesületünk történelmének avatott ismerője, nem kis megilletődéssel tartotta meg nagy hatású ünnepi megemlékezését, Mondanivalójában áttekintette az OEE megalakulásának történelmi előzményeit; az egyesület működését a megalakulástól a századfordulóig; történetét a századfordulótól az I. világháború végéig; majd a két világháború között; működését a II. világháború után.

Történelmünkkel szoros összefüggésben külön és kiemelten foglalkozott egykori székházunk létesítésének körülményeivel, a háromemeletes palota az időbeni egyik legnevesebb tervezője *Czigler Győző* műépítész, később műegyetemi tanár, életével, munkásságával. Kitért a 65 éven át birtokunkban volt székház megalapozatlan elvételével, a jogi helyzet feltárása érdekében tett lépéseinkre.

Dr. Herpay Imre elnök felkérésére, a megjelentek a jeles nap emlékezetére bejegyezték nevüket az emlékkönyvbe, miközben meghatódással forgatták annak lapjait, tisztelettel és szeretettel emlékezve nagy nevű elődeinkre.

Ezután az ünnepi ülés résztvevői levonultak a ház bejárati kapuja mellett, az épület homlokzatán elhelyezett, nemzeti zászlóval díszített emléktáblához, melyet adakozókra, arra a jellemző összefogásra és szellemiségre, amely e házból 65 éven *dr. Herpay Imre* avatott. Meleg szavakkal emlékezett az épület létesítőire, a közt, át, áradva sugárzott a magyar erdőgazdálkodás fejlesztése elősegítésén fáradozva. Végül köszönetét fejezte ki *Jérôme René* és *dr. Csötönyi József* tagtársaknak a ház emléktáblával való megjelenése kezdeményezéséért, valamint *Riedl Gyulának*, a megvalósításban való közreműködésért. A fehér márvány alapon, fekete betűkkel vésett emléktábla szövege a bevészt erdészcsillag alatt:

„Az Országos Erdészeti Egyesület egykori székháza, erdészek közadakozásából létesült, *Czigler Győző* építőművész tervei szerint, az 1886. évben. Országos Erdészeti Egyesület, 1986.”

*

Az erdőhasználati szakosztály az ERDEITERMÉK Vállalatnál kihelyezett ülést tartott. A rendezvény programja: erdei gyümölcsök és gombák feldolgozása, és üzemeleltetés a vállalat nagygyarosa és budapesti üzemeiben. A tájékoztatást tartotta és a bemutatókat vezette: *Molnár Zoltán* műszaki igazgató és *Szepesi János* igazgató. Az előadásokhoz és bemutatókhoz hozzászóltak: *Rodek Márton, Mihály Sándor, Kovács Imre, Pusztai György, dr. Perhő József, Kékesi József, Takács István, dr. Andor József.*

*

Tájfejlesztési és környezetgazdálkodási szakosztály alakult

A szakosztály elnöke: *dr. Dobos Tibor* egyetemi docens, az EFE környezetvédelmi tanszékének vezetője, titkára *dr. S. Nagy László* igazgató, az OKTH Budapesti Felügyelőség vezetője. Tagok: *Gerely Ferenc, dr. Tarján Lászlóné, Kocsisné Dobos Ildikó, Mészáros Károly, Pájer József, Szendrői László, dr. Orbay Péter, Wessztergom Viktorné, Nádor József, dr. Halász Gábor, dr. Bán István, Szilasy Zoltán, dr. Barcsay László, dr. Bartucz Ferenc, Bogyai János, Luka Bálint, dr. Führer Ernő, dr. Ilyés Benjámín, dr. Galambos József, dr. Héder Sándor.* A szakosztály vezetője várja azok jelentkezését, akik szívesen részt vennének a szakosztály munkájában.

A szakosztály célja: társadalmi háttérként hozzájárulni a környezet optimális — védelmi és fejlesztési — hasznosításához.

A szakosztály főbb feladatai:

- érzékeli, mérje fel és fogalmazza meg e témakörben — különös tekintettel az erdőgazdálkodásra — felmerülő igényeket,
- kíséri figyelemmel és hasznosítsa az e témakörben megjelenő környezeti jogi szabályozásokat,
- mondjon véleményt az oktatási anyagról,

- tartsa össze e témakör szakmérnökeit, gondoskodjék ismereteik megújításáról és szakmai érdekképviselétükről,
- gyűjtse össze a külföldi tapasztalatokat, s gondoskodjék hazai adaptálásukról,
- foglalkozzon e témakör tudományos kérdéseivel, rendezzen előadásokat, ankétokat, tapasztalatcseréket stb.

*

A szerkesztőbizottság ez évi, harmadik ülését az erdészeti szakközépiskola meghívására Sopronban tartotta. Dr. Bársony Lajos igazgató fogadta a megjelenteket, majd dr. Szélessy Miklósné igazgatóhelyettes és dr. Firtás Oszkár a helyszínen mutatta be a szakközépiskola legújabb létesítményeit. A megelégedéssel fogadott látottak után a szerkesztőbizottsági ülésen felülbírálták a legutóbbi lapszámokat és összeállították a jövő első negyedévi szerkesztési programot. Az általános szerkesztési kérdések megvitatásán vendégként részt vett dr. Csesznák Elemér egyetemi tanár, Obermajzer György, a Tanulmányi AEG igazgatója, Németh Ferenc, a helyi csoport titkára és Bolla Sándor, a helyi tsz-csoport elnöke is. A vita során különösen a kéziratok olykor önkényes megrövidítése, változtatása merült fel élesen. A jövőben ennek szükségessége esetében, ebbe a szerzőt nagyobb mértékben kell bevonni. Az ülés végén a bizottság elnöke a fontosabb, rendelkezésre álló kéziratokat lektorálásra kiosztotta az erre vállalkozó szerkesztőbizottsági tagoknak. A lap névváltoztatására vonatkozóan, a szolnoki közgyűlésen elhangzott javaslatok tárgyalását az elnök több, prominens szerkesztőbizottsági tag távolléte folytán elnapolta.

A helyi csoportnak a szerkesztésre vonatkozó észrevételeit a csoporttitkár lényegileg a következőkben adta elő:

„A tanulmányi erdőgazdaságban felmérést végeztem AZ ERDŐ értékelésére. 20—25 műszaki beosztású tagtárssal, az észrevételekből néhány:

- A gyakorlatban kevés cikk hasznosítható.
- Igen szűk kört érdeklő cikkek sokasága jelenik meg.
- Sokszor fordulnak elő időrendi lemaradások.
- Kialakult régi írógárda mellett kevés az új író.
- Az egyesület nem hivatal, minden véleményt meg kell jelentetni.
- Legyen benne rendszeresen újítási rovat.
- Jó, hogy a fiatalok is szóhoz juthatnak.
- Azt adja a lap, amit kap.
- Jó, hogy az egyesületi éléről is számot ad, mellette a szakirodalomra is felhívja a figyelmet és sok érdekes apróság is megjelenik.
- Legyen olvasmányosabb, hétköznapiabb és negyedévenként legyen tudományos melléklete, amelyben mód lenne az elméleti cikkek megjelentetésére.

Többen a szabad véleménynyilvánítás jeleként értékelték a júliusi szám mellékletét. Úgy vélik, hogy a szakmai vitáknak elsősorban AZ ERDŐ-ben van helyük, nem pedig az ÖTLET, TERMÉSZET VILÁGA stb. lapokban.

Az észrevételek arra ösztönöztek, hogy statisztikai értékelést végezzek. Az utóbbi öt számban 51 fő írt, kerestem, hogy hányan vannak köztük a »közismertek« és mennyi a kevésbé az. Személyes megítélesem szerint:

széles körben ismert	30—31 fő
kevésbé ismert vagy új szerző	20—21 fő

A szerzők munkahelyi megoszlását tekintve:

MÉM	8 fő	16 ⁰ / ₀
EFE	11 fő	22 ⁰ / ₀
EFAG-ok, ÁEVAG-ok	10 fő	19 ⁰ / ₀
ERTI	6 fő	12 ⁰ / ₀
EVAG-ok, ÁEVAG-ok	6 fő	12 ⁰ / ₀
OKTH, tanácsi, TESZÖV, TSZ stb.	10 fő	19 ⁰ / ₀

Az ország erdészeinek zömét foglalkoztató — tehát a gyakorlatból — valóban kevés a szerzők aránya, célszerű lenne növelni.

A cikkek témája szerint már nehezebb a gyakorlatot elkülöníteni az elmélettől, de ez utóbbiból is sok a hasznosítható:

történeti visszatekintések	9 cikk 18 ⁰ / ₀
oktatás, szakemberképzés	4 cikk 8 ⁰ / ₀
útépítés, kötélpálya	4 cikk 8 ⁰ / ₀

nemesítés, génmegőrzés, számítógép, mikroszaporítás stb.	13 cikk 25%
erdőismertetés, fásítás, szorosabban vett gyakorlati és jól hasznosítható	13 cikk 25%
elméleti írás a mindennapoknak, egyéb (rövid) cikkek, közlések	8 cikk 16%

Az értékelő beszélgetés arról győzött meg, hogy az olvasótábor aktivitása AZ ERDŐ olvasásában nagy szóródást mutat. Köszönhető ez annak is, hogy a különböző folyóiratok és a sajtó igen széles skálája jár a tagságnak, az egyéb tevékenységet, mellékfoglalkozásokat nem is említve. Idő hiányában szelektálják a cikkeket érdeklődési körük, szakterületük szerint.

Az értékelő felmérés egyaránt tükrözi a szerkesztőbizottság nehézségeit és áldozatos munkáját. Dokumentálja, hogy AZ ERDŐ, mint a szakma egyik lapja, igen fontos hivatást tölt be. Színvonalában, minőségében a tagság jónak tartja. Keresztmetszetét a gyakorlat irányába célszerű növelni. A gyakorlatban dolgozó mérnökök, technikusok, erdészek aktivitása szükséges a kéziratok megírásához, erre pedig a szerkesztőbizottságnak folytonos buzdító propagandája kell.

Németh Ferenc

A HELYI CSOPORTOK ÉLETÉBŐL

A Baranya megyei csoport (Pécs) „Keresztmetszet az erdőgazdaság tevékenységéből” címmel, az MTESZ pécsi szenior tagságának részére az erdőgazdaság munkáját mutatta be helyszíni bejárással az árpádtetői erdészetnél **Zámbó János** erdészeti igazgató és a fakitermelésről, erdőfelújításról adott tájékoztatót. A kárászi erdészeti igazgató, **Soós László**, az alsórakodói munkát és annak jelentőségét ismertette, **Kalmár Lajos** üzemigazgató a hosszúhetényi fafeldolgozó üzemet mutatta be.

A csoport szakmai bemutató keretében tanulmányozta az árpádtetői erdészetnél annak a törzskiválasztó gyéritésnek végrehajtását, ahol tőserülés nélkül hajtották végre a munkát, szakszerűen, a modelltábla előírásának megfelelően. A bemutatót **Recht János** ágazatvezető főmérnök vezette. A bemutatót követően **Csanádi Béla** vezérigazgató igen élvezetes előadásban beszámolt Norvégiaiban töltött szakmai útjáról. A Norvégiaiban folyó erdőgazdálkodás mellett az ottani életmódról is tájékoztatta a nagy létszámú hallgatóságot.

*

A Csongrád megyei csoport (Szeged) hagyományos nyugdíjastalálkozóját a kisteleki erdészetnél rendezte. A látóvalókban évről évre gazdagodó pusztaszeri Nemzeti Emlékpark bejárása után a mintaszerűen kezelt sövényházi csemetekert bemutatásával ért véget a szakmai program. A bemutatót mindkét helyen **Sere Ferenc** erdészetvezető tartotta. A szakmai bemutatót ebéd és baráti be-

szélgetés követte, melynek keretében **Vida László** elnök az ágazat helyzetéről, VII. ötéves tervi elképzeléseiről, ezen belül a DEFAG gazdálkodásáról tartott ismertetést.

*

A nagykanizsai csoport, a szakszervezeti bizottsággal közösen, kétnapos tanulmányutat szervezett a Kisalföldi EFAG területére. Bemutatásra került a hansági erdőgazdálkodás, a nagymaros—gabcsikövi vízlépcső építkezése, a kapuvári csemetekert.

A csoport a **balatonfelvidéki csoport (Keszthely)** kérésére tapasztalatcserét szervezett a bükkgazdálkodás bemutatására. A tapasztalatcserét **dr. Páll Miklós** és **Fullér József** vezette. Résztvevők a bükk természetes felújítási tervezési rendszerét és a különböző mértékben megbontott bükk felújítógázásokat tanulmányozták — nagy elismeréssel nyilatkozva az eredményekről.

A csoport fogadta a pozsegai erdőgazdaság 35 fős küldöttségét, mely tanulmányút keretében ismerkedett a budafai arborétummal.

Az MTESZ Nagykanizsai IB **Tihanyi Gyula** titkárhelyettes tájékoztatója alapján ismerkedett a csoport tevékenységével. Az IB vezetői pozitívan értékelték a csoport munkásságát.

*

A pilisi csoport (Visegrád) háromnapos tanulmányútja során szakmai ismeretekben gazdag programot bonyolított le a Kisalföldi EFAG területén. A bős—duna-

kiliti vízlépcsőrendszer-építkezés hatalmas méretei mély benyomást keltek a résztvevőkben, akiket a munkálatokról *Putz József* és *Tóth József* főmérnök-helyettesek tájékoztattak az építkezés minden lényeges mozzanatáról, szakszerű és közérthető ismertetést, bemutatót nyújtva. Megismerkedtek a hansági erdőgazdálkodással. Élményt jelentett számukra a vitnyédi és az ásványrárói csemetekertekben végzett munka, a szigetek vízitúra. A természet- és környezetvédelmi kiállítások, régi erdőgazdasági eszközök bemutatása követésre méltó példát nyújthatnak minden erdőgazdaságnak. Tanulmányútjuk során látogatást tettek a nagycenkji Széchenyi-émlékmúzeumban is, és megtekintették a Széchenyi család sírboltját.

*

A Magyar Kereskedelmi Kamara Bútoripari és Fagazdálkodási Tagozat tagvállalati ülésén megvitatták az „Érdekeltségi viszonyok az erdőgazdaság — elsődleges fafeldolgozó ipar — bútorigipari vertikumában. A termelés és fejlesztés jobb összehangolásának lehetőségei és korlátai” c. vitaanyagot. Vitaindító előadást tartott *dr. Várhelyi József*, a Zalai EFAG vezérigazgatója; *dr. Németh József*, a Fűrész-, lemez- és Hordóipari Vállalat vezérigazgatója; *dr. Sipos Árpád*, a BUBIV vezérigazgatója.

Új tagfelvétel: Gutbrod Rezső erdőmérnök, Dunabogdány; Mandula Tamásné közg. ellenőr, Nyiregyháza; Pálos Péter erdőmérnök-hallgató (Zólyom), Budapest.

*
Szilágyi Ferenc erdőmérnök, 89 éves korában elhunyt.

Még Selmechányán kezdett és az I. világháborúban teljesített 4 év katonai szolgálata után 1924-ben szerezte meg oklevelét Sopronban. Először Szombathelyen, az állami földmérésnél dolgozott, innen erdőfelügyeleti, illetve erdőgazdasági szolgálatba helyezték. Előbb a busztyaházi, kolozsvári, sátoraljaújhelyi erdőfelügyelőségi krendeltségek vezetőjeként működött, majd igazgatóhelyettes-főmérnöki állást töltött be a sajayvölgyi, a bódvavölgyi és az északborsodi erdőgazdaságnál. 1956-ban lépett a Mezőföldi Állami Erdőgazdaság szolgálatába, innen 1957-ben ment nyugdíjba. 1975-ig rendszeresen foglalkoztatta őt a székesfehérvári állami megyei földhivatal.

1984-ben mint vasdiplomás erdőmérnököt köszöntöttük.

Szilágyi Ferenc 17 évi erdőfelügyeleti, erdőgazdasági szolgálata a magyar erdőszet talpra állásának nehéz időszakára esett, melyben kitűnő szervezőkészsége, szigorú, de emberszerető magatartása, derűs életfelfogása mindenkor megsegítette. Székesfehérváron, a sóstói temetőben helyeztük örök nyugalomra.

Helyreigazítás helyesbítése.

Lapunk 1986. évi 11. számában hasonló helyen közölt helyreigazításból *Priszter Sz.* lemaradt könyvcíme: *Növényneveink.*

AZ ERDŐ SZEPKESZTŐBIZOTTSÁGA. Elnök: *dr. Solymos Rezső*, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) doktora, Budapest; főmunkatárs: *Jérôme René*, Budapest. — Tagok: *dr. Balázs István*, Budapest; *Barátossy Gábor*, Budapest; *dr. Berdár Béla*, Visegrád; *dr. Bondor Antal*, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) kandidátusa Budapest; *Bus Mária*, Veszprém; *Cebe Zoltán*, Szombathely; *dr. Csötönyi József*, Budapest; *Deák István*, Tamási; *dr. Fűrész Oszkár*, Sopron; *Gáspár-Hantos Géza*, Budapest; *dr. Göbölös Antal*, Kecskemét; *dr. Herpay Imre*, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) kandidátusa, Sopron; *Kadlicsek János*, Miskolc; *Keszthelyi István*, Budapest; *Király Pál*, Budapest; *dr. Királyi Ernő*, a közgazdasági tudomány kandidátusa, Budapest; *Korbonszky Kazimírné*, Vác; *Krámer Antal*, Pécs; *Lőcsey Iván*, Budapest; *Mészáros Béla*, Szombathely; *dr. Rácz Antal*, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) kandidátusa, Budapest; *Solymosi József*, Budapest; *Stádel Károly*, Győr; *dr. Szepesi László*, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) doktora, Budapest; *dr. Szodfridt István*, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) kandidátusa, Sopron; *dr. Szikra Dezső*, Visegrád; *Tóth László*, Szolnok; *dr. Tóth Sándor*, a mezőgazdasági tudomány (erdészet) kandidátusa, Budapest; *Varga Béla*, Eger.

